

LUNDS
UNIVERSITET

Företagsekonomiska institutionen
EKONOMIHÖGSKOLAN VID
LUNDS UNIVERSITET

Magisteruppsats
VT 2004

IAS

-Påverkar de nya normerna kreditbedömningen?

Handledare
Ek. Dr. Kristina Artsberg

Författare
Malin Andersson
Christian Lundquist
Anna Regebro

Förord

Uppsatsen är en Magisteruppsats skriven vid Lunds Ekonomihögskola vid Lunds Universitet, under våren år 2004. Arbetet med uppsatsen har varit mycket intensivt, intressant och lärorikt och vi vill med dessa rader uttrycka vår tacksamhet till de personer som på olika sätt bidragit till uppsatsen.

Vi vill tacka vår handledare Kristina Artsberg. Utöver handledaren vill vi tacka Fredric Georgsson som hjälpt till med utveckling och administration av vår enkät och hemsida. Vi vill tacka kreditgivarna som ställde upp på pilotundersökningen samt Birgitta Fridlund och Tobias Fridlund för deras ovärderliga feedback och hjälp. Till sist vill vi tacka släkt och vänner som varit förstående och stöttande under den intensiva perioden.

Trots hjälp och goda råd från många människor, så bär vi naturligtvis själva ansvaret för innehållet och för återstående fel och brister.

Lund den 7 juni 2004

Malin Andersson

760325-3647

Christian Lundquist

790613-4072

Anna Regebro

761211-3949

Sammanfattning

Uppsatsens titel:	IAS ger ändrad redovisningsinformation – Kommer kreditgivarna att förändra sin kreditbedömning, vid införandet av IAS?
Seminariedatum:	2004-06-11
Ämne/Kurs:	Magisteruppsats i redovisning, 10 poäng
Författare:	Malin Andersson, Christian Lundquist & Anna Regebro
Handledare:	Ek. Dr. Kristina Artsberg
Fem nyckelord:	Functional fixation, IAS, Institutionell sociologisk organisationsteori, Kreditbedömning, Redovisningsinformation
Syfte:	Syftet med uppsatsen är att undersöka om kreditgivaren kommer att förändra sin kreditbedömning, då redovisningsinformationen förändras vid införandet av IAS.
Metod:	Utgångspunkten är en deduktiv metod, då vi sammanställer hypoteser ur befintliga teorier.
Teoretiska perspektiv:	Hypoteserna sammanställdes ur kreditbedömningsteori, institutionell sociologisk organisationsteori samt teorin om functional fixation.
Empiri:	En urvalsundersökning utfördes riktad till kreditgivare anställda vid kreditinstitut i hela landet. Vid insamling av data användes en Internetenkät.
Slutsatser:	Teorierna säger att organisationer är svårföränderliga och att individer inte anpassar sig, eller anpassar sig successivt efter ändrade redovisningsmetoder. Hypoteserna förkastades vilket motsäger teorierna. Resultatet tyder på att kreditgivare är flexibla och förändrar sin kreditbedömning, på grund av en förändrad redovisningsinformation, vid införandet av IAS.

Abstract

- Title:** IAS – Will the norms affect the credit rating?
- Seminar date:** June 11, 2004
- Course:** Master thesis in business administration, major accounting, 10 Swedish Credits
- Authors:** Malin Andersson, Christian Lundquist & Anna Regebro
- Advisor:** Dr. Kristina Artsberg, D. Ec.
- Five key words:** Functional fixation, IAS, Institutional sociological organizational theory, credit rating, accounting information
- Purpose:** The purpose of this Master thesis is to evaluate if creditors will alter their ratings, when the accounting information changes due to introduction of IAS.
- Methodology:** The basis of the theses is a deductive approach. Our hypotheses derive from existing theories.
- Theoretical perspectives:** Our hypotheses derive from theories concerning credit rating and functional fixation as well as the institutional sociological organizational theory.
- Empirical foundation:** A selective survey directed to creditors all over Sweden was performed. Internet was used to gather information.
- Conclusions:** The theories claim that organizations are rigid, and that individuals do not adapt, or make a gradual adaptation, to changed accounting standards. The hypotheses repudiate the theories. Our result indicates that creditors are flexible and alter their ratings, due to changed accounting information as a consequence of the introduction of IAS.

1. INLEDNING	7
1.1 INTRODUKTION TILL ÄMNET.....	7
1.2 PROBLEMATISERING.....	9
1.3 PROBLEMFÖRMULERING.....	10
1.4 SYFTE.....	10
1.5 AVGRÄNSNINGAR.....	10
1.6 DISPOSITION.....	11
1.7 KAPITELSAMMANFATTNING.....	12
2. UPPSATSENS METOD	13
2.1 METOD.....	13
2.2 VAL AV TEORI.....	14
2.3 KAPITELSAMMANFATTNING.....	15
3. TEORI	16
3.1 HARMONISERINGENS VIKTIGASTE AKTÖRER.....	16
3.2 IAS I JÄMFÖRELSE MED SVENSKA STANDARDS.....	17
3.3 KREDITBEDÖMNINGSTEORI.....	17
3.3.1 <i>Redovisningsinformation</i>	20
3.4 INSTITUTIONELL SOCIOLOGISK ORGANISATIONSTEORI.....	22
3.5 TEORIN OM FUNCTIONAL FIXATION.....	23
3.6 HYPOTESDISKUSSION.....	25
3.6.1 <i>Hypotesmodell</i>	26
3.6.2 <i>Huvudhypotes</i>	26
3.6.3 <i>Underhypotes 1</i>	28
3.6.4 <i>Underhypotes 2</i>	29
3.7 KAPITELSAMMANFATTNING.....	30
4. EMPIRISK METOD	31
4.1 PRIMÄR- OCH SEKUNDÄRDATA.....	31
4.2 KÄLLKRITIK.....	32
4.3 URVAL.....	33
4.4 VAL AV METOD FÖR DATAINSAMLING.....	34
4.5 UTFORMNING AV ENKÄTEN.....	35
4.6 FORSKNINGSETIK.....	37
4.7 PILOTSTUDIE.....	38
4.8 OPERATIONALISERING.....	39
4.8.1 <i>Validitet och reliabilitet</i>	39
4.8.2 <i>Genomförande av studien</i>	40
4.8.3 <i>Operationalisering av hypoteserna</i>	41
4.9 BORTFALLSANALYS.....	43
4.10 KAPITELSAMMANFATTNING.....	47
5. ANALYS	48
5.1 ANALYS AV HYPOTESER.....	48
5.2 ANALYS AV UNDERHYPOTES 1.....	48
5.3 ANALYS AV UNDERHYPOTES 2.....	51
5.4 ANALYS AV HUVUDHYPOTES.....	53
5.5 REFLEKTIONER ÖVER ANALYSEN.....	54
5.6 FELKÄLLOR.....	57
5.7 KAPITELSAMMANFATTNING.....	58
6. SLUTSATS	60
6.1 RESULTATUTVÄRDERING.....	60
6.2 FÖRSLAG TILL FORTSATT FORSKNING.....	62
6.3 KAPITELSAMMANFATTNING.....	63

KÄLLFÖRTECKNING.....	65
APPENDIX 1 FÖLJEBREV TILL ENKÄT	72
APPENDIX 2 ENKÄT	73
APPENDIX 3 TESTRESULTAT TILL BORTFALLSANALYS.....	74
APPENDIX 4 HISTOGRAM	76
APPENDIX 5 TESTRESULTAT TILL FORTSATT FORSKNING.....	77

1. Inledning

År 2005 införs IAS, vilket medför ändrade värderingsregler. Vid kreditbedömning av företag tar kreditgivaren främst hänsyn till redovisningsinformation som årsredovisningen. I kapitlet introduceras uppsatsens problem: kommer kreditgivaren att förändra sin kreditbedömning, då redovisningsinformationen förändras vid införandet av IAS? Därefter presenteras syftet och vilka avgränsningar som görs. Avslutningsvis ges en kort disposition av uppsatsen.

1.1 Introduktion till ämnet

Det senaste decenniet har den finansiella sektorn genomgått omfattande förändringar, vilka fortsätter med oförminskad hastighet. Utvecklingen går mot en finansiell verksamhet som är både sektors- och gränsöverskridande och de finansiella instrumenten blir fler och mer komplicerade. Den finansiella sektorn får därför en annorlunda roll för samhällsekonomin och för allmänheten, då nya internationella regelverk arbetas fram. (SOU 2003:22)

Arbetet mot harmoniserad redovisning i Europa inleddes år 1978 med EU:s fjärde direktiv, årsredovisning för enskilda bolag, följt av det sjunde direktivet år 1983, beträffande koncernredovisning (Buisman, 2002a). För att förbättra harmoniseringen ytterligare antog EU:s ministerråd den 7 juni 2002 International Accounting Standards (IAS) 2005-förordningen. Innebörden av förordningen är kravet, att alla noterade bolag ska upprätta sin koncernredovisning enligt IAS, från och med år 2005. (Buisman, 2002a) International Accounting Standard Boards (IASB) syfte med införandet av IAS är att de harmoniserade redovisningsrekommendationerna ska ge olika intressenter bästa möjliga underlag, för att kunna bedöma bolagens aktuella situation och dess framtidsutsikter (Edenhammar, 2002).

När IASB:s nya ramverk införs i Sverige år 2005 kommer det att påverka de svenska redovisningsnormerna (Redovisningsrådet, 1995). Motivet är att skapa en integrerad finansiell marknad, som i sin tur leder till en högre ekonomisk tillväxt. Det nya regelverket innebär större valmöjligheter för företagen, vilket kan medföra en risk för underminering av årsredovisningens användbarhet. (SOU 2003:22) En redovisningstradition har länge funnits i Sverige som betonar en försiktig, snarare än en rättvis, värdering av företagets tillgångar (Arvidson, Larson, Lindquist, Rohlin & Thomasson, 2000). IASB:s nya ramverk medför vissa motsättningar mellan IAS och svenska redovisningsnormer. Försiktighetsprincipen kommer att frångås och utökad värdering till verkligt värde kommer att införas. (SOU 2003:71)

Många intressenter och användare påverkas av införandet av IAS. För kreditgivare innebär det att underlagen till kreditbedömningen påverkas. Kreditbedömningen ska bedöma ett företags återbetalningsförmåga och utgår från en ekonomisk analys av företaget (Svedin, 1992). Institutionella kreditgivare beviljar inte krediter, utan att använda sig av årsredovisningar, vilket visar redovisningsinformationens betydelsefulla roll vid kreditbedömning (Svensson, 2003).

De nya redovisningsprinciperna som införs är tvingande för en del parter (SOU 2003:71). Syftet är att den samordnade informationen ska underlätta för intressenter, vid deras bedömning av redovisningsinformation. IAS ger ökade valmöjligheter och kombinationer av värderingssätt, vilket innebär att det blir viktigare att företagen i redovisningsprinciperna tydligt visar om tillgångarna värderats till anskaffningsvärde eller marknadsvärde (Buisman & Törning, 2004). IAS påverkar redovisningens innehåll, vilket ger förändrade poster för analytiker att utvärdera. Användare av redovisningsinformation behöver utbildas och förberedas inför IAS, vilket kan ta tid. På sikt är det bra med en harmoniserad redovisning, men är inte användarna uppmärksammade på förändringarna som IAS medför, kan det få betydande ekonomiska konsekvenser.

1.2 Problematisering

Enligt Broomé, Elmér & Nylén (1998), Bruns (2001), Svedin (1992) och Svensson (2003) har redovisningsinformation en central roll vid kreditbedömning. Svensson (2003) menar att årsredovisningens resultat- och balansräkningsmåt, såsom lönsamhet, likviditet, soliditet och kassaflöde, är viktiga vid kreditbedömningen. Syftet med en fundamental analys av redovisningsinformationen är att prognostisera företagets intjänings- och betalningsförmåga samt att bedöma tillgångarnas framtida försäljningsvärde (Ibid).

Då IAS införs år 2005 öppnar det för marknadsvärdering av vissa tillgångar (Buisman & Törning, 2004), vilket vi menar kommer att förändra redovisningens innehåll. Redovisningsinformation utgör en central roll för kreditgivare och då redovisningens innehåll förändras bör kreditgivare ta förändringarna i beaktande vid kreditbedömning (Svensson, 2003).

Enligt Brorström (1999) och Johansson (2002) kan organisationer ses som svårföränderliga och tröga. Brorström (1999) menar att trögheten kommer av att institutionen består av ceremoniella värden och traditioner. Då kreditgivare kan utföra sina arbetsuppgifter baserat på rutiner utläser vi, i relation till teorin, att de får svårt att förändra sitt arbetssätt vid ändrade förutsättningar. Hendriksen & Van Breda (1992) och Vergoossen (1994, 1997) beskriver functional fixation där individer tolkar finansiella resultat lika, oberoende av vilka redovisningspolicys som använts. Arunachalam & Beck (2002) hävdar att individers kunskap ökar med tiden, vilket medför att graden av fixation avtar. Vi tyder antagandet om functional fixation som att kreditgivare inte tar hänsyn till att IAS införs. De kommer att utföra sin kreditbedömning som tidigare, utan reflektion över att IAS medför förändrad redovisningsinformation. En förändring kan komma att ske senare, men den kommer inte att upptäckas i vår undersökning.

Det finns författare som redogör för redovisningens viktiga roll vid kreditbedömning (Broomé et al., 1998; Bruns, 2001; Svedin, 1992; Svensson, 2003). Vidare finns det undersökningar som utreder hur förändrade redovisningspolicys påverkar individers

syn på finansiell information (Arunachalam & Beck, 2002; Hendriksen & Van Breda, 1992; Vergoossen, 1994, 1997). Även huruvida en organisation anpassar sig efter en förändring eller ej är undersökt (Brorström, 1999; Johansson, 2002). Däremot har vi inte funnit några undersökningar som utreder hur redovisningens roll, specifikt vid införandet av IAS, kan komma att påverka eller förändra kreditbedömningen. Enlig SOU 2003:71 ska IAS implementeras i alla EU:s medlemsländer, vilket vi anser berör redovisningen för ett stort antal företag. Vi hävdar att det fångar många intressenters uppmärksamhet. Därför finner vi det intressant att undersöka, om införandet av IAS och om en förändrad redovisningsinformation kan komma att förändra kreditgivarens kreditbedömning. Med förändrad kreditbedömning menar vi att kreditgivaren justerar sin bedömning, det vill säga anpassar sin bedömningsmodell eller sitt tillvägagångssätt, efter de nya internationella redovisningsprinciperna.

1.3 Problemformulering

Kommer kreditgivaren att förändra sin kreditbedömning, då redovisningsinformationen förändras vid införandet av IAS?

1.4 Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka om kreditgivaren kommer att förändra sin kreditbedömning, vid förändrad redovisningsinformation då IAS införs.

1.5 Avgränsningar

Undersökningen riktas mot kreditgivare, anställda hos kreditinstitut i hela landet, vilka återfinns i Eniro Sverige AB:s Gula sidorna (2004) på Internet. Vi väljer bort fondhandlare, internbanker, konsulter, växlingsföretag och kreditgivare som enbart utför utlåningstjänster till konsumenter, då undersökningen riktas mot kreditgivare som tillhandahåller kreditjänster för företag.

Vi riktar undersökningen mot kreditgivaren som individ. En enkätundersökning via Internet utförs, vilken riktas till ansvarig kreditgivare hos varje kreditinstitut.

1.6 Disposition

Kapitel 2

I kapitlet motiveras valet att arbeta utifrån en deduktiv metod och att ställa upp hypoteser. Vidare kommer en kort presentation samt motivering för val av de teorier som ligger till grund för undersökningen.

Kapitel 3

Teorikapitlet är uppbyggt för att presentera och knyta samman kreditbedömningsteori, institutionell sociologisk organisationsteori samt teorin om functional fixation med vår problemställning. Därefter utvecklas hypoteser ur teorierna, vilka motiveras i en hypotesdiskussion.

Kapitel 4

I empirikapitlet beskriver vi hur vår datainsamling har genomförts och varför vi valt en urvalsundersökning. Vidare redovisar vi för pilotstudier, där enkäten testas utförd hos två kreditinstitut. Operationaliseringen presenteras med en redogörelse för validitet och reliabilitet. Avslutningsvis presenteras en bortfallsanalys.

Kapitel 5

I kapitlet analyseras de data som insamlas i undersökningen. Vi presenterar statistik i korstabeller för att förkasta eller ej förkasta underhypoteserna samt huvudhypotesen. Därefter reflekterar vi över analysen utifrån vår teoretiska referensram. Dessutom presenteras felkällor som kan ha påverkat undersökningens resultat.

Kapitel 6

I det avslutande kapitlet drar vi slutsatser utifrån det material som framkommit i analysen. Dessutom ges förslag till fortsatt forskning, med vår uppsats som utgångspunkt.

1.7 Kapitelsammanfattning

Det senaste decenniet har den finansiella sektorn genomgått omfattande förändringar. Nya internationella regelverk arbetas fram. IAS införs i Sverige år 2005, vilket kommer att innebära större valmöjligheter för företagen. (SOU 2003:22) Redovisningsinformation utgör en viktig del i kreditbedömningen enligt Svensson (2003) och vi menar att kreditgivare bör ta hänsyn till de nya standarderna. Undersökningar som utreder hur redovisningens roll förändrar kreditbedömningen, specifikt vid införandet av IAS, har vi inte funnit. Därav undersöker vi följande problem: *kommer kreditgivaren att förändra sin kreditbedömning, då redovisningsinformationen förändras vid införandet av IAS?*

2. Uppsatsens metod

Kapitlet motiverar valet av den deduktiva metoden och uppställande av hypoteser. Vidare motiveras valet av kreditbedömningsteori, institutionell sociologisk organisationsteori samt teorin om functional fixation.

2.1 Metod

I uppsatsen utgår vi från en deduktiv metod, då vi vill testa hypoteser utvecklade ur teorier. Vi kommer att, som Jacobsen (2002) uttrycker det, gå från teori till empiri. Hypoteserna formuleras och utgår från en deduktiv metod, då vi anser att det mer effektivt kan besvara vårt syfte, än om vi använder oss av en induktiv metod. En induktiv metod går från empiri till teori. Först samlas relevant information in för att sedan formulera teorier. (Jacobsen, 2002) Genom iakttagelser och induktion dras generella slutsatser utifrån empiriska fakta, menar Pålsson Syll (2001). Pålsson Syll (2001) menar vidare att slutsatserna kan vara mer eller mindre sannolika, vilket visar att man aldrig kan vara helt säker på att de är riktiga. Genom resonemanget menar vi att även en deduktiv ansats kan ha brister. Förutsättningarna för den deduktiva metoden kan vara felaktiga eller bristfälliga, beroende på vilka antaganden eller vilka teorier som används. Enligt Svenning (2000) finns det forskare som förkastar den deduktiva metoden, men ändå hävdar nödvändigheten av att testa teorier. Svenning (2000) skriver att processen börjar med enkla data som väcker nyfikenhet, för att sedan genom nya studier utveckla en enkel teori till högre abstraktionsnivåer.

För att precisera problemområdet rekommenderar Befring (1994) att man ställer upp specifika hypoteser, vilket vi väljer att göra. Jörgensen & Rienecker (2002) anger att det inte måste finnas en hypotes i en uppsats, men att det underlättar datainsamlingen. Hypoteserna kommer inte att accepteras, utan endast förkastas eller ej förkastas. Pålsson Syll (2002) skriver att enligt vetenskapsteoretikern Popper kan hypoteser aldrig bevisas, utan bara vara mer eller mindre sannolika. Vidare skriver Pålsson Syll

(2002) att det varken går att verifiera eller falsifiera en teori, då det inte går att vara säker på att de fakta som falsifierar teorin är oberoende inför en hypotestestning. Ejvegård (2003) varnar för att undersökaren gärna framställer en hypotes som han/hon själv tror på, varpå hypotesen gärna bekräftas av psykologiska skäl. Vidare skriver Ejvegård (2003) att då forskare använder olika metoder, kan samma hypotes verifieras av en forskare men falsifieras av en annan. Vi är medvetna om risken, men då vi väljer den deduktiva metoden och att endast förkasta eller ej förkasta hypoteser, har vi valt den mest lämpade metoden för att på ett tillfredsställande sätt få svar på vår problemformulering.

2.2 Val av teori

I uppsatsen vill vi undersöka om kreditgivaren kommer att förändra sin kreditbedömning, då redovisningsinformationen förändras vid införandet av IAS. Vi utgår från kreditbedömningsteori, institutionell sociologisk organisationsteori samt teorin om functional fixation.

Bankrörelselagen (1987:617) ställer krav på att kredittagaren ska förväntas fullgöra sin låneförbindelse och att en betryggande säkerhet kan uppfyllas. Broomé et al. (1998), Bruns (2001), Svedin (1992) och Svensson (2003) anger att en viktig bedömningsgrund vid kreditbedömning främst är företagets ekonomiska information, som årsredovisningen. Då vi undersöker om kreditgivarens bedömning förändras, utifrån en förändrad redovisningsinformation, utgår vi från kreditbedömningsteori och mer specifikt från redovisningsinformationen i kreditbedömningen.

Institutionell sociologisk organisationsteori behandlar hur institutionella processer påverkar eller förändrar en organisations struktur (Scott, 2001). Enligt Johansson (2002) är organisationer svårföränderliga och tröga och DiMaggio & Powell (1991) hävdar att institutionalisering är en långsam process. Införandet av IAS innebär ändrade och i vissa fall tvingande standards, som vi menar kan komma att påverka eller förändra kreditgivarnas rutiner och bedömningsätt. Undersökningen riktas mot kreditgivaren som individ. Trots att institutionell sociologisk organisationsteori är

mer inriktad mot organisationer än individer, använder vi teorin och relaterar den till institutionalisering mot individen.

Teorin om functional fixation utgår från att individen använder samma information som framtida beslutsunderlag, oavsett om förändring har skett av hur informationen presenteras. Vid redovisningsförändringar utgår en investerare från samma resultatmått, utan att göra fullständiga justeringar för den ändrade redovisningsstandarden. (Hendriksen & Van Breda, 1992; Vergoossen, 1994, 1997) Hendriksen & Van Breda (1992) skriver att individer beaktar ändrade redovisningsmetoder på sikt. Arunachalam & Beck (2002) hävdar att individers kunskap ökar med tiden och graden av fixation bör bli lägre. Vi använder teorin i uppsatsen, då den relaterat till vår problemformulering visar att införandet av IAS medför att kreditgivarens bedömning, utifrån en förändrad redovisningsinformation, inte kommer att förändras. En förändring kan komma att ske senare, men den kommer inte att fångas i uppsatsen.

2.3 Kapitelsammanfattning

Vi utgår från en deduktiv metod, eftersom vi då anser att vi bättre kan besvara syftet. För att specificera problemformuleringen ställer vi upp hypoteser, utvecklade ur teorier. Hypoteserna kommer att förkastas eller ej förkastas. I uppsatsen utgår vi från kreditbedömningsteori, institutionell sociologisk organisationsteori samt teorin om functional fixation.

3. Teori

För att kunna formulera hypoteserna framställer vi i kapitlet de teorier som är väsentliga för att uppnå syftet och problemställningen. Kreditbedömningsteori, den institutionella sociologiska organisationsteorin samt teorin om functional fixation ligger till grund för uppsatsens fortsatta resonemang. Avslutningsvis följer en hypotesdiskussion med en sammanfattning av de teoretiska inslagen.

3.1 Harmoniseringens viktigaste aktörer

Den finansiella sektorn har under det senaste decenniet blivit mer sektors- och gränsöverskridande. Strukturförändringarna bidrar till att driva fram nya internationella regelverk, där motivet är att skapa en integrerad finansiell marknad. (SOU 2003:22) För att förbättra harmoniseringen och ge de bästa förutsättningarna för en enad marknad, antog EU:s ministerråd IAS 2005-förordningen (Buisman, 2002a). Bakom IAS 2005-förordningen står IASB, som grundades år 1973 och är en privatfinansierad normbildare inom redovisningsområdet (Nilsson, 2002). IASB:s målsättning är enligt Nilsson (2002), dels att publicera normer angående redovisning som ska nå internationell acceptans, dels att arbeta för en förbättring och harmonisering av redovisningsnormer. För att se hur regelverket följs samt att biträda kommissionen har Committee of European Securities Regulators (CESR) inrättats av EU (Artsberg, 2003). Artsberg (2003) menar att CESR också är en plattform för respektive lands nationella tillsynsmyndigheter av finansmarknaderna. Ytterligare ett organ är International Organization of Securities Commissions (IOSCO), som är en sammanslutning av statliga övervakningsorgan, för aktiemarknaderna och publika aktiebolag (Nilsson, 2002). Målsättningen med verksamheten, enligt Nilsson (2002), är primärt att försöka uppnå en gemensam standard för den allmänna regleringen av aktiemarknaden.

3.2 IAS i jämförelse med svenska standards

Enligt ett beslut fattat i EU-parlamentet ska aktiebolag, vars aktier eller skuldebrev som är noterade på en börs, upprätta sin externa redovisning enligt IAS senast år 2005 (Ernst & Young, 2004). I flera medlemsländer inom EU finns en relativt god överensstämmelse mellan IAS och de nationella redovisningsstandarderna (Rippe, 2001). Rippe (2001) hävdar därför att en risk för underskattning av problem vid konvertering till IAS föreligger. Revisionsbyråen Ernst & Young (2004) delar Rippes åsikt och menar att arbetet med övergången till IAS är tidskrävande. Buisman (2002b) skriver att de två största missuppfattningarna är att IAS jämföras med de svenska redovisningsreglerna och att det endast är företagets ekonomiavdelning, som drabbas av övergången till de nya redovisningsreglerna.

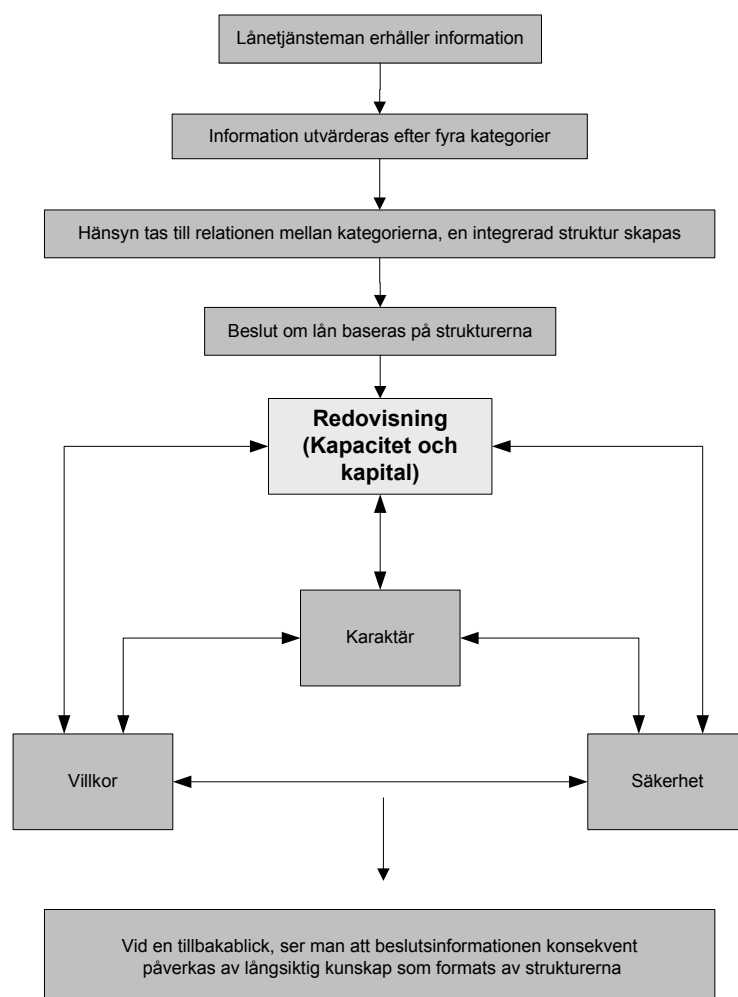
IAS är redovisningsnormer som är kapitalmarknadsorienterade (Buisman, 2002b). Initialt innebär det att företagen ska lämna mer detaljerade upplysningar och uppnå en större transparens, skriver Buisman (2002b). Den stora förändringen för svenska företag vid en konvertering till IAS är kravet på marknadsvärdering, vilket idag inte är tillåtet i Sverige skriver Axelman, Philips & Wahlquist (2003). Att marknadsvärdera egendom kan innebära större fluktuationer av resultatet (True and fair, 2003). Vi menar att det i sin tur kan sätta analytiker och/eller kreditgivare i en svårare situation, då de korrekt ska analysera företag.

3.3 Kreditbedömningsteori

Enligt Murray (1959), återgiven i Svensson (2003), kan kreditvärdighetsbedömning indelas i tre faser, insamling av information, bearbetning, analys och tolkning av information samt beslut. Om krediten beviljas följer kreditgivaren vid upprepade tillfällen upp företagets kreditvärdighet (Ibid). Huvudregeln är att banken ska bedöma kredittagarens förmåga att återbetala krediten, utifrån kredittagarens primära ekonomiska förhållanden (Donner, 1996). Nedan presenteras olika tillvägagångssätt vid bedömning av ett företags kreditvärdighet.

I 3C-modellen, vilken är en tidig modell, utgörs bedömningsgrunderna av *tillgångar*, *betalningsförmåga* och *personlig karaktär* (Murray, 1959, återgiven i Svensson,

2003). 5C-modellen, som är en vidareutveckling av 3C-modellen, består av *karaktär*, *kapacitet*, *kapital*, *säkerhet* och *villkor*. Modellen används för att klassificera och värdera information, som ska användas vid kreditbedömning. Momenten *kapacitet* och *kapital* består främst av utvärdering av företagets finansiella rapporter och kassaflödesanalyser. Information samlas in om kredittagarnas kapacitet och kapitaltillgångar och om deras effektivitet att generera pengar. Allt för att kredittagarens återbetalningsförmåga ska kunna bedömas. Trots goda ekonomiska siffror kan en kredittagare med dålig karaktär nekas ett lån. (Bruns, 2001) Beaulieu (1996) visar de fem momenten i 5C-modellen i relation till lånestrukturen (se figur 3.1).

Figur 3.1 Redovisningens roll i lånestrukturen. Källa: Beaulieu (1996).

Figur 3.1 visar redovisningens centrala roll vid kreditbedömning. Då pilarna pekar åt två håll, visas en relation mellan de olika informationskategorierna (Beaulieu, 1996).

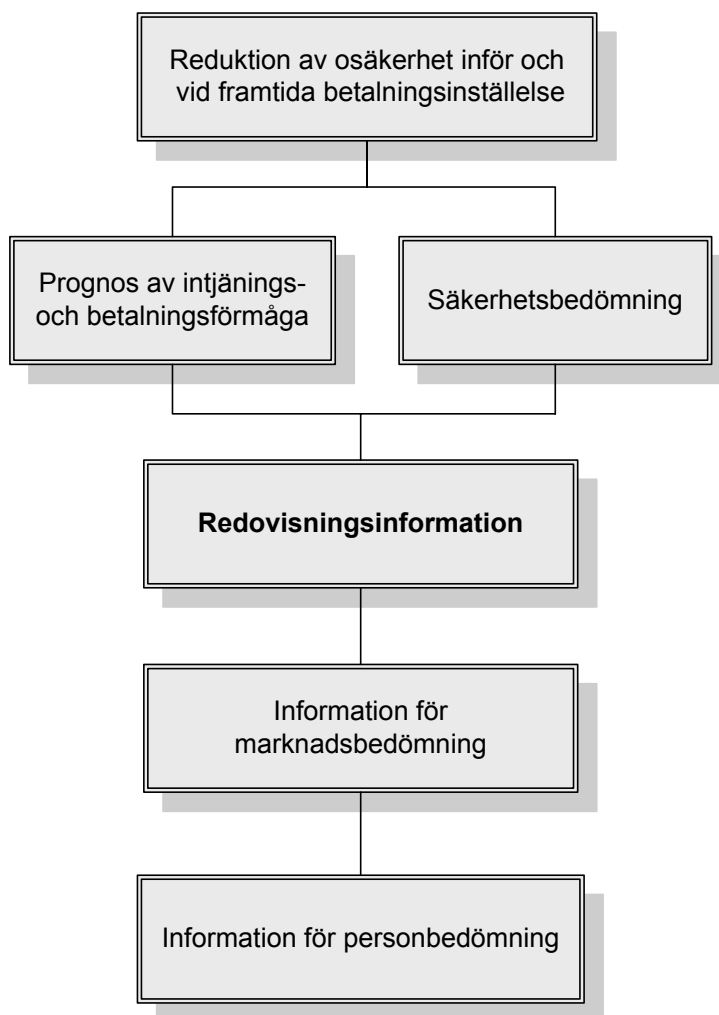
Ett annat tillvägagångssätt för kreditbedömning, fokuserar på företagsanalys och analys av finansieringsmöjligheter. Analyserna medför att företagets ekonomi granskas samt att kreditens risker och lönsamhet kontrolleras. Vid företagsanalysen bedöms den information som återfinns i årsredovisningen. Bland annat bedöms tillväxt, resultat, soliditet, likviditet och räntabilitet. (Broomé et al., 1998)

Kreditbedömningen syftar till att bedöma ett företags återbetalningsförmåga och utgår från en bedömning av företaget, där en ekonomisk analys utförs. Syftet med den ekonomiska analysen är att ge en bild av företagets resultatmässiga och finansiella situation, varpå kreditgivaren får en bild av företagets ekonomiska stabilitet. Den ekonomiska analysen grundas på årsredovisning och nyckeltal. Ur förvaltningsberättelsen hämtas upplysningar om företaget. Revisionsberättelsen vittnar om företagets skötsamhet, beroende på om en anmärkning är gjord eller ej. Poster i resultaträkningen uppmärksammas och vid en analys av balansräkningens poster är det viktigt att göra en bedömning om tillgångar och skulder tagits upp till sina verkliga värden, eller om det finns eventuella över- eller undervärden att beakta. Nyckeltal som bedöms är främst marginal-, räntabilitets- och finansiella mått. (Svedin, 1992)

Enligt Bruns (2001) är företaget/projektet och företagsledningen/ägaren de fundamentala objekten för utvärdering vid kreditbeslut. Bruns (2001) menar att kreditbeslutet baseras på en utvärdering från historiska data, gamla och nya årsredovisningar jämförs, och framtida händelser, banken prognostiserar företagets förmåga att återbetala sina lån.

Enligt Svensson (2003) framställs kreditvärdighetsbedömning i litteraturen som en omfattande och detaljerad process, med fokus på det fortlevande företagets framtida intjänings- och betalningsförmåga. Svensson (2003) menar vidare att kreditgivarnas bedömning av kredittagare till avgörande del baseras på analys av

redovisningsinformation. Andra viktiga bedömningsgrunder, enligt Svensson (2003), är information för marknads- och personbedömning (se figur 3.2).

Figur 3.2 Kreditvärdighetsbedömningen grundas främst på analys av redovisningsinformation.
Källa: Svensson (2003), s. 35.

3.3.1 Redovisningsinformation

När en kreditgivare gör en analys av företagets ekonomiska information är lönsamhet, likviditet, soliditet och kassaflöde viktiga mått. Måtten beräknas med hjälp av årsredovisningen och får en viktig funktion vid kreditvärdighetsbedömning. Vilken information och vilken kvalitet informationen i årsredovisningen har är avgörande för tillämpligheten i kreditvärdighetsbedömningen. Institutionella kreditgivare beviljar

inte krediter utan att ha hämtat in årsredovisningar, vilket visar att redovisningsinformation har en betydelsefull roll vid kreditbedömning. (Svensson, 2003)

Svedin (1992) menar att vid kreditbedömningar är kunskap om redovisningsprinciper nödvändiga. Redovisningens utformning påverkas av olika normer, regler och principer som försiktighetsprincipen och matchningsprincipen, skriver Arvidson et al. (2000). Ett syfte med försiktighetsprincipen är att undvika att årsredovisningen ger kreditgivare och övriga intressenter en alltför positiv bild av företaget (Ibid). IAS medför att tillgångar och skulder i större utsträckning redovisas till verkliga värden, vilket innebär att försiktighetsprincipen frångås (SOU 2003:71). Exempelvis kommer goodwill inte längre att skrivas av systematiskt, utan istället prövas årligen för nedskrivning. Företag som har stora goodwillposter, där avskrivningarna påverkar rörelseresultatet negativt, förväntas få ett kraftigt resultatlyft. (Lindvall, 2004)

Nyckeltal baseras på information i årsredovisningen och kan vara inkluderade i densamma. Vid en ekonomisk analys använder kreditgivaren sig av nyckeltal. Nyckeltalens funktion är att ge en bättre bild av företagets ekonomiska ställning och resultatutveckling, samt att ge vägledning för beslut avseende framtiden. (Svedin, 1992) Då redovisningsposterna berörs vid införandet av IAS, menar vi att även nyckeltalen påverkas eftersom de baseras på posterna.

Redovisningsinformation har en betydelsefull roll vid kreditbedömning, enligt Svensson (2003). Vi menar därför att kreditbedömningen kan komma att påverkas vid införandet av IAS. Då IAS medför förändringar som påverkar resultat- och balansposter i årsredovisningen, anser vi att kreditgivare bör beakta sådana påverkansfaktorer vid bedömning av redovisningsinformationen. Vidare menar vi att om årsredovisningar samt nyckeltal jämförs över tiden, inom ett bolag eller inom samma bransch, bör hänsyn tas till att resultat- och balansposter kan vara baserade på olika standards. En ökad användning av marknadsvärdering kommer att få posterna eget kapital och resultat att fluktuera mycket mer än vad de gjort tidigare (True and fair, 2003). Att värdering alltmer sker till verkligt värde, borde enligt oss utgöra ett osäkerhetsmoment. Poster som värderas till verkligt värde, måste prövas vid utgången

av varje rapporteringsperiod för att se om en uppgång eller nedgång uppstått i värdet (True and fair, 2003). Vi menar att man även tar hänsyn till tillfälliga fluktuationer i värdet, då exempelvis inga krav ställs på att det ska vara en bestående nedgång vid nedskrivning av en tillgång. Vi anser att osäkerhetsmomentet bör uppmärksamma kreditgivaren på en möjlig riskökning och kreditbedömningen bör anpassas efter den nya situationen.

3.4 Institutionell sociologisk organisationsteori

Vissa sociologer undersöker de institutionella områdena som bygger ett samhälle, hur individer bemyndigas eller tvingas av delade normativa system. Andra sociologer analyserar hur kulturer skapar och stödjer socialt umgänge. (Scott, 2001) Nedan diskuteras olika forskares syn inom institutionell sociologisk organisationsteori och hur institutioner kan hämma och framkalla en tröghet hos organisationer.

DiMaggio & Powell (1991) definierar institution och institutionalisering enligt följande: *institution* representerar ett socialt mönster som har införlivats i en organisation medan *institutionalisering* visar processen av ett sådant mönster. Det innebär att man kan se institutionaliseringen som en form av stabilitet och överlevande (Ibid). DiMaggio & Powell (1991) hävdar att en alltför hög institutionalisering, medför att strukturen i organisationen kan ta mer skada, om inte omvärldens förändringar beaktas. Utifrån ovanstående teorier kan utläsas att om kreditgivarna är starkt institutionaliserade finns det en risk för att förändringen av redovisningsreglerna inte påverkar kreditgivaren, på grund av att den inbyggda trögheten i organisationen hämmar förändringen.

Johansson (2002) menar att institutionerna är ett resultat av hur individer agerar. Selznick (1957) skriver att institutionaliseringen speglar organisationens egen historik, individerna som har deltagit, grupperna som blivit påverkade och på vilket sätt organisationen har anpassats till sin omgivning. Enligt Johansson (2002) kan organisationerna ses som svårföränderliga och tröga eftersom de inte kan kopplas till den enskilde individens direkta motiv eller handlande.

Brorström (1999) skriver att institutioner består av traditioner och ritualer som sällan granskas, vilket gör organisationer mycket svåra att förändra. En stabilitet skapas som kan förhindra nödvändig flexibilitet (Ibid). Selznick (1957) hävdar att institutioner kan delas in i flexibla och oflexibla organisationer, beroende på hur väl organisationen och individen kan anpassa sig efter omgivningens krav. Den oflexibla organisationen styrs och anpassas av de interna värderingarna och målsättningarna. I den flexibla organisationen har omgivningen ett starkt inflytande på organisationen. (Ibid) Brorström (1999) beskriver två resonemang för hur en förändring kan ske. Det första resonemanget benämns endogent, exempelvis en kris som påskyndar och tvingar fram nya lösningar och förändringar. Det andra resonemanget är inkrementell förändring, vilket betyder att anpassningen sker successivt till det nya, eftersom restriktioner från det förflutna sätter gränser för individens framtida handlingar och beslut. (Ibid) Vi återknyter till Brorströms (1999) diskussion om traditioner och inkrementell förändring och ur teorin kan utläsas att om kreditgivarna är vana vid sitt gamla arbetssätt och sina rutiner, kan en anpassning till IAS ta tid och ske successivt.

Brunsson (1996) skriver att organisationer genomgår reformcykler, vilket innebär att företaget kräver en viss tidsperiod, innan det är moget att ta till sig och genomföra nya idéer. I de flesta fall måste den nya organisationsförändringen prövas, innan den accepteras. Eftersom organisationer har olika kulturer, kan de ha olika inbyggd tröghet. (Ibid) Relaterat till vårt problem innebär det att de olika individuella kreditgivarna, kan förändra sin kreditbedömning olika och i olika takt.

3.5 Teorin om functional fixation

Functional fixation är en teori om individers beteende, som introducerades inom psykologin (Vergoossen, 1994). Det psykologiska konceptet av teorin säger att tidigare användning av ett objekt med en viss funktion, hindrar användarens förmåga att identifiera alternativa funktioner för samma objekt. Ett enkelt exempel som anges är, då användaren tidigare har använt en portfölj till att transportera papper i, kan användaren inte identifiera alternativa funktioner för portföljen, som att använda den som dörrstopp. (Arunachalam & Beck, 2002)

Ijiri, Jaedicke & Knight (1966), återgiven i Arunachalam & Beck (2002), introducerade det psykologiska konceptet av functional fixation i redovisningsforskningen. Ijiri, Jaedicke & Knight (1966), återgiven i Vergoossen (1994), menar att teorin inte kan överföras direkt till redovisningen. Då objektet har en viss funktion inom den psykologiska forskningen, har inte objektet, det vill säga redovisningsinformationen, det i redovisningsforskningen (Arunachalam & Beck, 2002). Ijiri et.al. (1966), återgiven i Vergoossen (1994), menar att inom redovisningen fungerar teorin om functional fixation enligt följande: oberoende av vilka metoder som används vid redovisningen, bedömer intressenterna av redovisningsinformationen resultatet och siffrorna på samma sätt.

Hendriksen & Van Breda (1992) skriver att individen förutsätter att redovisningsinformationen som han/hon samlar på sig behåller sin trovärdighet och relevans, oavsett hur den tas fram och presenteras av företaget. Ur resonemanget kan utläsas att kreditgivaren använder sig av värdena i redovisningen, oberoende av hur de är framtagna och/eller vilka eventuella skillnader som finns i värdet på informationen. Hendriksen & Van Breda (1992) skriver vidare att individerna på sikt kommer att beakta ändringar i redovisningen, men att de inte är så mottagliga och flexibla för förändringar att de direkt tar hänsyn till omställningen. Arunachalam & Beck (2002) skriver att individers kunskap ökar med tiden och därmed bör graden av fixation bli lägre efterhand. Statistiska test i deras undersökning kunde däremot inte visa något signifikant samband, på att graden av fixation blir svagare då flera redovisningsperioder passerat.

I Vergoossens (1994, 1997) avhandling undersöks investeringsanalytikens investeringsrapporter, i vilken grad de tar hänsyn till förändrade redovisningspolicys i finansiella rapporter. Två nivåer av fixation används i undersökningen, stark och svag fixation. Avhandlingen visar att företagets informationsmängd angående en ändrad redovisningspolicy, är en avgörande faktor för vilken grad av fixation analytikerna har. Lämnar företaget mycket information i finansiella rapporter om en ändrad redovisningspolicy, blir analytikernas grad av fixation svagare. (Vergoossens, 1994, 1997)

Arunachalam & Beck (2002) undersöker om graden av fixation minskar när feedback ges till beslutstagaren om beslutstagarens tidigare bedömningsmodell. Undersökningen baseras på flera redovisningsperioder och om feedback lämnas före eller efter en period. Hög korrelation uppstod mellan de olika tidpunkterna för feedback, vilket innebär att de förklarar samma sak i statistiska test. Undersökningen visar att feedback kan initiera ett ändrat beteende och därmed reducera graden av fixation, men sambandet bevisades inte då statistiska test inte uppvisade signifikant samband. (Arunachalam & Beck, 2002) Applicerar vi Arunachalams & Becks (2002) resultat på vår undersökning, bör det inte påverka respondenternas beteende om vi lämnar viss information om IAS. Då vi är osäkra på om alla kreditgivare känner till IAS, vill vi introducera dess innebörd i följebrevet och på enkäten. Relaterat till Vergoossens (1994, 1997) avhandling bör inte för mycket information lämnas.

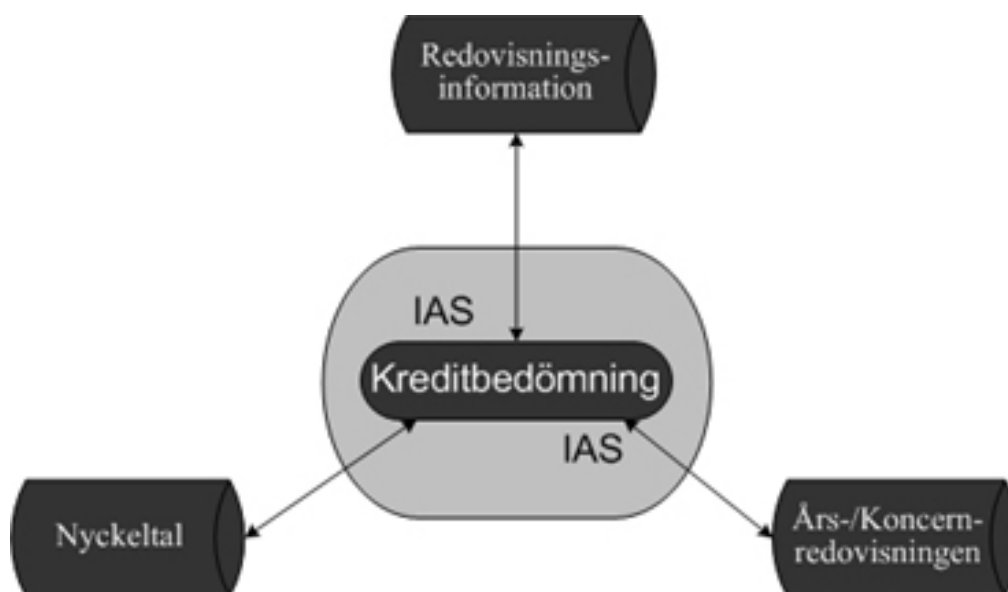
En av de stora förändringarna vid införandet av IAS är kravet på marknadsvärdering, vilket idag inte är godkänt enligt svensk lag och praxis skriver Axelman et al. (2003). Uppstår förändringar i de verkliga värdena påverkar de i sin tur resultat och aktiekapital, vilket gör dessa poster mer rörliga (True and fair, 2003). Enligt teorin om functional fixation skulle det innebära att kreditgivarna inte räknar med den förändring som en övergång till marknadsvärderingen utgör, utan fortfarande göra samma bedömningar som innan införandet av IAS. Som utgångspunkt innebär det att vi i undersökningen av redovisningsförändringarna, kan finna att förändringarna inte påverkar kreditgivarnas kreditbedömningar av företagen. Istället kommer de att utan justeringar jämföra resultatet för ett företag, före och efter införandet av IAS, trots att förändringar har skett.

3.6 Hypotesdiskussion

Efter presentationen av teorierna, kreditbedömningsteori, institutionell sociologisk organisationsteori samt teorin om functional fixation, utformar vi huvudhypotesen samt underhypoteser, för att få svar på problemställningen: *kommer kreditgivaren att förändra sin kreditbedömning, då redovisningsinformationen förändras vid införandet av IAS?*

3.6.1 Hypotesmodell

Huvudhypotesen behandlar redovisningsinformation i sin helhet, medan våra underhypoteser har delats in enligt följande: års- respektive koncernredovisningar samt nyckeltal. Nedan presenteras en hypotesmodell, som schematiskt visar de element i hypoteserna som vi undersöker.

Figur 3.3 Hypotesmodell.

3.6.2 Huvudhypotes

Syftet med kreditbedömningen är att bedöma ett företags återbetalningsförmåga, menar Svedin (1992). Det viktiga är att en kreditgivare endast får låna ut medel om kredittagarens återbetalningsförmåga är säkrad, enligt Bankrörelselagens 2 kapitel 13 § (1987:617). Svedin (1992) skriver att vid kreditbedömningar är kunskap om redovisningsprinciper nödvändiga. Enligt Buisman (2002b) är IAS kapitalmarknadsorienterat, vilket innebär att företagen ska lämna mer detaljerade upplysningar i sina årsredovisningar. IAS ger uttryck för ny värdering och periodisering, vilket kan öka komplexiteten för företagen (SOU 2003:71). Vi menar att eftersom IAS påverkar redovisningsinformationen som ett företag ska tillhandahålla för intressenter, kommer även kreditgivarnas underlag för kreditbedömningen att påverkas.

Johansson (2002) hävdar att organisationer är svårföränderliga och tröga eftersom de inte kan kopplas till någon individs direkta motiv eller handlande. Utifrån Hendriksen & Van Bredas (1992) samt Vergoossens (1994, 1997) teorier om functional fixation kommer kreditgivarna, oberoende av vilka metoder som nyttjas vid framtagning av redovisningsinformation, att tolka resultatet likvärdigt. Hendriksen & Van Breda (1992), skriver att intressenten, i vårt fall kreditgivaren, på sikt kommer att ta hänsyn till ändringar i redovisningen. Däremot kommer de inte att vara så påverkbara och flexibla för förändringar, att de direkt tar hänsyn till omställningen (Ibid). Även Arunachalam & Beck (2002) anger att individens grad av fixation bör bli svagare med tiden. Det överensstämmer med Johanssons (2002), Selznicks (1957) samt DiMaggio & Powells (1991) teorier, om att organisationer som är starkt institutionaliserade agerar trögt och långsamt vid förändringar. Vi anser att kreditgivare bör anpassa och förändra sin kreditbedömning, då IAS implementeras. Trots att en förändring bör ske finns en risk för att kreditgivarna fortsätter att arbeta efter den rutin och det tillvägagångssätt som de är vana vid.

Brorström (1999) skriver om en gradvis anpassning då restriktioner från det förflutna sätter gränser för individens framtida handlingar och beslut. Brorström (1999) beskriver inkrementell förändring, vilken betyder att anpassningen till en förändring sker successivt. Då IAS innebär ändrade redovisningsstandards, tolkar vi ur teorin att en inkrementell förändring för kreditgivarna kan komma att ske. Därmed kommer ingen förändring inledningsvis att förekomma. Utifrån ovanstående teorier, kreditbedömningsteori, institutionell sociologisk organisationsteori samt teorin om functional fixation, anser vi att ingen förändring av kreditbedömningen kommer att inträffa. Det leder fram till vår huvudhypotes.

Huvudhypotes (HH): Trots att IAS medför en förändrad redovisningsinformation, förändrar inte kreditgivaren sin kreditbedömning.

3.6.3 Underhypotes 1

Svensson (2003) menar att vid kreditbedömning har informationen och dess kvalitet i årsredovisningen stor betydelse för kreditgivarna. Genom införandet av IAS kommer årsredovisningen att innehålla mer detaljerade upplysningar och i större utsträckning marknadsvärdering av tillgångar och skulder (Axelman et al., 2003; Buisman, 2002b). Det medför att försiktighetsprincipen samt realisationsprincipen frångås, menar Arvidson et al. (2000).

IAS ska implementeras fullt ut för noterade företags koncernredovisningar. För noterade företags årsredovisningar samt onoterade företags års- och koncernredovisningar är det valfritt för varje medlemsland i EU, att tillåta eller kräva om IAS ska implementeras fullt ut. (SOU 2003:71) Då redovisningsinformation används vid kreditbedömning, riktar undersökningen sig mot sådan redovisningsinformation som kommer, eller kan komma, att påverkas av de nya redovisningsstandarderna. Det innebär att hypotesen utgår från både års- och koncernredovisningar.

Enligt Hendriksen & Van Breda (1992) förutsätter individen att informationen som samlas in behåller sin trovärdighet och relevans, oavsett framtagning och presentation. Då svängningar i verkliga värden av tillgångar och skulder snabbt överförs till ett företags resultat, kommer följden av en utökad värdering till verkligt värde att bli ett mer fluktuerande resultat (True and fair, 2003). I överensstämmelse med teorin om functional fixation, utläser vi, att kreditgivarna inte räknar med den förändring som sker vid övergång från historiskt värde till verkligt värde, utan fortfarande gör samma bedömningar som innan införandet av IAS. Utifrån kreditbedömningsteori, institutionell sociologisk organisationsteori samt teorin om

functional fixation, tolkar vi att förändringarna av redovisningsinformationen i års- och koncernredovisningarna inte kommer att förändra kreditgivarnas kreditbedömning. Relaterat till Arunachalams & Becks (2002) och Hendriksens & Van Bredas (1992) undersökningar som visar att individer beaktar ändrade redovisningspolicys på sikt, kan en förändring komma att ske vid ett senare stadium, men den förändringen kommer vår undersökning inte att fånga. Diskussionen leder fram till vår första underhypotes.

Underhypotes (UH₁): Trots att IAS medför en förändrad års- och koncernredovisning, förändrar inte kreditgivaren sin kreditbedömning.

3.6.4 Underhypotes 2

Vid en analys av ett företags ekonomiska situation används nyckeltal, som exempelvis lönsamhets- och soliditetsmått, skriver Svensson (2003). Enligt Svedin (1992) är nyckeltalens funktion att ge en bättre bild av företagets ekonomiska ställning. Blomquist & Leonardz (1998) skriver att nyckeltalens användbarhet är beroende av vilken information de baseras på.

Enligt Buisman & Törning (2004) öppnar IAS för utökad värdering till marknadsvärde. Mer värdering till verkligt värde medför ett mer fluktuerande resultat (True and fair, 2003). Vi menar att de nya redovisningsstandarderna förändrar redovisningsinformationen och därmed posterna i årsredovisningen och nyckeltalen. Vi anser att kreditgivaren vid kreditbedömningen bör ta hänsyn till vilka ingångsvärden som används vid nyckeltalsberäkningarna. Trots det tolkar vi att ingen förändring görs med utgångspunkt från kreditbedömningsteori, institutionell sociologisk organisationsteori samt teorin om functional fixation. En förändring kan komma att ske över tiden, men den förändringen kommer inte att synas i vår undersökning. Det leder fram till vår andra underhypotes.

Underhypotes (UH₂): Trots att IAS medför förändrade nyckeltal, förändrar inte kreditgivaren sin kreditbedömning.

3.7 Kapitelsammanfattning

För att undersöka problemformuleringen, *kommer kreditgivaren att förändra sin kreditbedömning, då redovisningsinformationen förändras vid införandet av IAS?*, använder vi oss av kreditbedömningsteori, institutionell sociologisk organisationsteori samt teorin om functional fixation. Kreditbedömningsteori visar att redovisningsinformationen är viktig vid kreditbedömning (Svensson, 2003). Den institutionella sociologiska organisationsteorin redogör för hur organisationer är tröga och svårföränderliga (DiMaggio & Powell, 1991; Johansson, 2002; Selznick, 1957). Functional fixation beskriver hur individer analyserar redovisningen på ett likartat sätt, oberoende av ändrade redovisningspolicys (Arunachalam & Beck, 2002; Hendriksen & Van Breda, 1992; Vergoossen, 1994, 1997). Ur teorierna utvecklar vi en huvudhypotes som säger att trots att IAS medför en förändrad redovisningsinformation, förändrar inte kreditgivaren sin kreditbedömning.

4. Empirisk metod

Kapitlet presenterar hur vi, med hjälp av en Internetenkät, har samlat in all primärdata. Vidare beskrivs valet att genomföra en urvalsundersökning. Pilotstudier som vi genomfört på två kreditinstitut redovisas samt en operationalisering av hypoteserna. Avslutningsvis presenteras vår bortfallsanalys.

4.1 Primär- och sekundärdata

De flesta undersökningar har behov av både primär- och sekundärdata, skriver Halvorsen (1992), vilket även gäller för vår undersökning. Med hjälp av en enkätundersökning samlar vi in primärdata för att besvara vårt syfte och som Befring (1994) skriver, för att bilda analysunderlag i vår undersökning. Primärdata till bortfallsanalysen samlas främst in med hjälp av enkäten. För de respondenter som inte svarat samlar vi in informationen genom en informationssökning via Internet eller genom telefonintervjuer.

Sekundärdata är oftast enklare och billigare att använda än primärdata, eftersom de redan finns, menar Eriksson & Wiedersheim-Paul (2001). Då sekundärdata är data som är insamlade av andra än undersökaren, har ofta informationen en annan avsikt eller ett annat syfte än undersökarens (Jacobsen, 2002). Som undersökare måste man orientera sig om själva registreringsprocessen av sekundärdata, hur upplysningarna har samlats in och vilka felkällor man kan räkna med (Befring, 1994). Sekundärdata finns ofta tillgänglig via offentlig statistik i publikationer eller register (Dahmström, 2000). Vid urvalet använde vi Eniro AB:s Gula sidornas (2004) register över sammanställda kreditgivare, vilket vi anser är ett bra och välkänt register.

4.2 Källkritik

En kritisk granskning av det insamlade materialet utgör en övergripande källkritik, skriver Lundahl & Skärvad (1999). Eriksson & Wiedersheim-Paul (2001) menar att syftet med källkritik är att avgöra om källan mäter vad den utger sig för att mäta, är relevant för undersökningen samt om den är fri från systematiska felvariationer. Vid en bedömning av källorna, finns olika kriterier för källkritiken (Ibid). Eriksson & Wiedersheim-Paul (2001) hävdar att de tre viktigaste kriterierna är följande:

- *Samtidskrav* – Att bedöma informationens aktualitet för undersökningens syfte.
- *Tendenskritik* – Att se vilken vinkling som författaren eller forskaren har. Ett försök till att bedöma ifall uppgiftslämnaren har något intresse i den lämnade informationen.
- *Beroendekritik* – Att granska vilka källor som används, för att producera boken eller rapporten, så att inte alla författare hämtar sin information från samma källa.

Vi bemöter samtidskravet genom att använda så aktuell information som möjligt. Vi har varit i kontakt med samtliga utvalda kreditgivare i direkt anslutning till vår undersökning. Internet används som ett verktyg för att hämta information, då det är en informationskälla som ständigt uppdateras. Vi försör oss endast med data från organisationer, som vi bedömer som seriösa utgivare.

Tendenskritiken tar vi hänsyn till då vi är medvetna om att informationen från revisionsbyråer och andra källor kan vara påverkade av egenintresse. Vi anser trots det att de publicerade data, som vi har hämtat från källor, är relevanta för vår undersökning.

Beroendekritiken bemöter vi genom att använda flera källor, då vi redogör för teorierna och sammanställer hypoteserna. I uppsatsen utgår vi från befintliga teorier som kreditbedömningsteori, institutionell sociologisk organisationsteori samt teorin om functional fixation. Då information om teorierna har samlats in i andra syften än vårt, har vi läst flera författares tolkningar av teorierna. Genom att läsa om författarnas syn på teorierna, minskar vi risken att bli påverkade av ett visst synsätt.

4.3 Urval

Inledningsvis bestämmer vi hur primärdata ska samlas in, genom en urvalsundersökning eller en totalundersökning. Enligt Dahmström (2000) finns det fördelar med en urvalsundersökning gentemot en totalundersökning. Dahmström (2000) menar att en urvalsundersökning är billigare och snabbare, vilket medför att resultaten inte blir inaktuella. Dessutom ges möjlighet till flera och mera detaljrika frågor samt bättre mätmetoder (Ibid). Halvorsen (1992) skriver att ju större urval som ingår i undersökningen, desto bättre sannolikhet att urvalet är representativt för resterande population.

Alla kreditinstitut i hela landet, 123 stycken funna i Eniro AB:s Gula sidorna (2004) under rubriken *Banker och hypoteksinrättningar*, är representerade i undersökningen. Bland de kreditinstitut som finns i Eniro AB:s Gula sidorna (2004) väljer vi bort fondhandlare, internbanker, konsulter, växlingsföretag och kreditgivare som enbart ger kredittjänster till konsumenter, då undersökningen riktas mot de kreditgivare som tillhandahåller utlåning till företag. Vi gör en urvalsundersökning och riktar oss mot en ansvarig kreditgivare vid varje kreditinstitut, för att vi inte har den tiden och de ekonomiska förutsättningarna som krävs för en totalundersökning.

Lekvall & Wahlbin (1993) skriver att över- respektive undertäckning kan uppstå vid en undersökning. Enligt Lekvall & Wahlbin (1993) uppstår övertäckning då den undersökta populationen innehåller enheter som inte borde vara med. Undertäckning uppkommer när enheter som borde vara med, inte är med i undersökningen (Ibid). Innan enkäten sänds ut ringer vi till kreditinstitutet för att få tag på rätt person att tillfråga och hans eller hennes mailadress. Vid telefonsamtalen kontrolleras även ifall kreditinstitutet ger krediter till företag. På detta sätt hoppas vi kunna minimera risken för övertäckning. En eventuell undertäckning består av kreditinstitut som av någon anledning inte finns med i Eniro AB:s Gula sidorna (2004). Vi menar att ett kreditinstitut precis kan ha startat verksamhet i landet, varpå det inte finns med i registret ännu. Lekvall & Wahlbin (1993) skriver att över- och undertäckning kan uppgå till 30-40 % av den utvalda populationen om man har dåliga register att utgå från, vilket kan skapa allvarliga snedvridningar av resultatet. Vi anser att risken för

större över- eller undertäckning är väldigt liten, då vi menar att Eniro AB:s Gula sidorna (2004) är ett bra och inarbetat register.

4.4 Val av metod för datainsamling

Datainsamling kan ske genom flera olika metoder. Ejlertsson (1996) och Eriksson & Wiedershiem-Paul (2001) skriver att det främst finns två alternativ att tillgå vid egen datainsamling, enkät och intervju. Inför vår undersökning finns alternativen fallstudier, telefonintervju och enkät. Vi presenterar en kort beskrivning av våra alternativ och valet av metod för datainsamling.

En fallstudie är en kvalitativ studie på ett fåtal kreditinstitut, vilken ger möjlighet till att genomföra djupintervjuer. Svenning (2000) beskriver fallstudien som en intensivstudie över en tidsperiod. Svenning (2000) skriver vidare att flera olika typer av data samlas in och varvas med varandra, som observationer, intervjuer samt hård- och mjukdata. Enligt Halvorsen (1992) används inte fallstudier i första hand för att kunna göra generaliseringar och jämförelser. Han skriver vidare att man, vid en fallstudie, i undantagsfall börjar sin undersökning med att testa bestämda hypoteser. Sällan har forskaren en färdig problemställning att arbeta utifrån (Ibid). Vi väljer bort fallstudier, då vi utformar hypoteser och utför en större undersökning för att kunna generalisera.

Dahmström (2000) skriver att det snabbaste sättet att samla in data är genom telefonintervjuer. Dahmström (2000) menar vidare att intervjuaren har möjlighet att reda ut oklarheter för respondenten. Körner & Wahlgren (2002) hävdar att intervjuaren kan styra respondenten att svara i en viss riktning, intervjuareffekt uppstår. Vi har valt bort telefonintervjuer, som första alternativ för datainsamling, eftersom det medför en för hög kostnad. Enligt Ejlertsson (1996) skiljer man på standardiserad och icke standardiserad intervju, där skillnaden är att vid en standardiserad intervju formuleras frågorna på förhand. Vid ett alltför stort bortfall och ett eventuellt behov av kompletterande telefonintervjuer används en standardiserad telefonintervju.

Enligt Ejlertsson (1996) finns följande fördelar med en enkät:

- Kostnaden är lägre per respondent, enkätundersökningen kan genomföras på en större målgrupp och inom en kort tidsperiod.
- Möjligheten att undersöka med en större geografisk spridning utan att kostnaden blir alltför hög.
- Intervjuareffekten försvinner.

Nackdelar som Ejlertsson (1996) beskriver är:

- Större bortfall är vanligt förekommande.
- Begränsning sker till ett mindre antal frågor.
- Oklarheter kring frågorna kan inte klaras upp direkt.

Halvorsen (1992) skriver att informationsmängden i enkäten kan reduceras till det som är av intresse för undersökningen. Halvorsen (1992) menar vidare att enkäten ställer samma frågor till ett stort antal respondenter, vilket gör jämförelser lättare. Dahmström (2000) hävdar att enkätformulären numera även kan skickas via mail, en så kallad Internetenkät. Vi väljer att utforma en Internetenkät och inte en brevenkät, eftersom vi då har möjlighet till snabbare respons.

Eftersom undersökningen riktas mot kreditgivare anställda hos kreditinstitut i hela Sverige, menar vi att en Internetenkät är det bästa alternativet för att undvika alltför höga kostnader. För att svara på problemformuleringen krävs ett mindre antal frågor, vilket gör enkät lämplig. Vi är medvetna om att risken för ett bortfall ökar vid en enkätundersökning i jämförelse med intervjuer. Emellertid kommer vi att vidta åtgärder, såsom påminnelser, mot dem som inte besvarar vår enkät, vilket motverkar ett alltför stort bortfall. Vi bifogar även ett följebrev, där vi presenterar oss och förklarar syftet med undersökningen.

4.5 Utformning av enkäten

Trost (2001) rekommenderar att ett följebrev sänds med enkäten. Vidare menar Trost (2001) att följebrevet ska se inbjudande ut och inte vara alltför långt. Vårt följebrev är en A4-sida långt (se Appendix 1). Följebrevet är utformat för att väcka

respondenternas intresse och motivation till att besvara enkäten. Det anger syftet med undersökningen, beskriver vem vi är, hur man kan kontakta oss, hur lång tid enkäten tar att fylla i samt att svaren behandlas konfidentiellt.

Enligt Andersen (1998) är tid en knapp resurs för många, varpå respondenter i högre grad intresserar sig för hur lättläst enkäten är och hur lång tid den tar att fylla i, vilket vi har i åtanke vid utformning av densamma. Den består av en A4-sida och frågorna är utformade på ett för kreditgivaren lätt språk (se Appendix 2). Trost (2001) påpekar att man bör undvika främmande och värdeladdade ord samt negationer och långa frågeformuleringar. Vi försöker följa råden samt vilket Andersen (1998) rekommenderar, undvika ledande frågor.

Vid utformning av enkäten försöker vi uppnå en hög grad av standardisering. Enligt Trost (2001) innebär standardisering i vilken grad frågorna är desamma och situationen är lika för alla respondenter. Vidare menar Trost (2001) att vid hög standardisering, ska formuläret se identiskt ut för alla och sändas ut samtidigt. Vi använder oss av en enhetlig enkät till alla kreditgivare, vilken sänds ut samtidigt via Internet. En respondent var ovillig att ta emot enkäten via Internet, varför vi skickade den med fax. Enligt Jacobsen (2002) kan respondenter uppträda och svara på ett visst sätt, för att tillfredsställa undersökaren eller för att framstå på ett visst sätt. Vi är medvetna om risken, men genom att försöka sammanställa en klar och enkel enkät hoppas vi undkomma problemet.

Enkäten börjar med ett antal frågor som används till bortfallsanalysen och som berör kreditinstituten. Frågorna berör var huvudkontoret är placerat, hur stor utlåningen är till företag samt hur många anställda kreditinstitutet har i Sverige. Därefter kommer två kontrollfrågor, vilket enligt Lekvall & Wahlbin (1993) används för att kontrollera att respondenten svarar konsekvent och sanningsenligt. Kontrollfrågorna stämmer av om kreditgivarna kände till IAS innan vi kontaktade dem och om de använder redovisningsinformation vid kreditbedömning. Kontrollfrågorna och efterföljande frågor på enkäten riktas mot kreditgivaren. Resterande del av enkäten består av slutna frågor med svarsalternativen Ja, Nej och Vet ej. Då frågorna inte lämnar uttömmande information, lämnar vi svarsalternativet Vet ej. Vi anser att det är orättvist att tvinga

respondenten att ta ställning och menar att det kan leda till ett större bortfall. Lekvall & Wahlbin (1993) anser att man inte bör glömma alternativet Vet ej. Trost (2001) varnar för öppna frågor, då det är tidsödande att handskas med svaren och då respondenten kan låta bli att besvara om han/hon är osäker.

Enligt Befring (1994) måste man ta hänsyn till motivationsaspekter, för att få respondenterna att fylla i enkäten. På grund av knappa resurser, både tidsmässiga och kostnadsfria, erbjuder vi inte några lotter eller andra fördelar till respondenten. Vi hoppas att följebrevet och vårt syfte med undersökningen är motivation nog för respondenten. Trost (2001) anser att man ska skicka tackkort, eller på annat sätt tacka, respondenterna. Som tack för hjälpen skickar vi ut ett tackmail och erbjuder dessutom respondenterna möjligheten att ta del av undersökningen, genom att meddela det via enkäten.

4.6 Forskningsetik

Enligt Jacobsen (2002) innebär forskningsetik att undersökaren begrundar avvägningen mellan den egna önskan om den fullständiga informationen samt uppgiftslämnarens krav på privatliv och integritet. Jacobsen (2002) menar att en undersökare arbetar efter tre grundkrav som han/hon bör uppnå:

- *Informerat samtycke*, frivilligt deltagande för den som undersöks.
- *Krav på privatliv*, uppgiftslämnarens privatliv måste respekteras.
- *Krav på att bli korrekt återgiven*, uppgiftslämnarens uppgifter ska framställas korrekt.

Stensmo (2002) tar upp likartade krav, men lägger till *information* och *nyttjande*. Enligt Stensmo (2002) ska forskaren informera om undersökningen samt dess villkor. Med nyttjande menas att uppgifter om uppgiftslämnaren inte får användas för kommersiellt bruk. Vi följer de forskningsetiska kraven i vår undersökning. Information ges om undersökningen och dess villkor, dels vid det introducerande telefonsamtalet, dels i följebrevet till enkäten. Respondenten får då avsäga sig rätten att delta i undersökningen om han/hon föredrar det.

Jacobsen (2002) skriver att anonymitet innebär att ingen, inte ens undersökaren själv, kan identifiera en uppgiftslämnare, medan konfidentiellt innebär att undersökaren kan identifiera uppgiftslämnaren. Vi kommer inte att behandla svaren anonymt, utan konfidentiellt. Vi kommer själva att ha kännedom om vilken respondent som har svarat vad. Informationen kommer att behandlas förtroligt inför andra. Konfidentiell och inte anonym behandling väljs, för att kunna göra jämförelser mellan olika kreditgivare. Svaren kommer att sammanställas i aggregerad form.

4.7 Pilotstudie

Vi utförde pilotstudier där enkäten testades. Andersen (1998), Dahmström (2000) och Lewis, Saunders & Thornhill (2003) menar att man bör testa sin enkät för att minska eventuellt bortfall, upptäcka fel och få information om någon fråga är irrelevant. Enligt Ejlertsson (1996) och Dahmström (2000) är syftet med en pilotstudie att undersöka om respondenterna tolkar frågorna och svarsalternativen korrekt. Dessutom menar Ejlertsson (1996) att viktig information kan erhållas, om exempelvis svarsalternativ saknas.

Enligt Andersen (1998) är det klokt att testa sin enkät på personer som befinner sig inom den grupp, som man sedan ämnar undersöka. Pilottesten utfördes hos kreditinstituten, FöreningsSparbanken och Sparbanken Finn. Utvalda personer är kreditgivare som arbetar med krediter mot företag. En kreditgivare hos varje kreditinstitut genomförde pilottesten. Pilottesten inleddes med ett samtal där vi förklarade syftet med uppsatsen. Diskussionen var allmän, utan att fokusera på varken följebrevet eller enkäten. Därefter läste kreditgivarna igenom följebrevet, som accepterades av båda. Kreditgivaren hos Sparbanken Finn ansåg att följebrevet gav nödvändig information och kreditgivaren hos FöreningsSparbanken tyckte att undersökningens syfte var tydligt. Därefter fick kreditgivarna fylla i enkäten, medan vi tog tiden. Enkäten tog tio minuter att fylla i. Efter att enkäten var ifylld, kommenterade kreditgivarna den.

Vid frågan till bortfallsanalysen som behandlar utlåning, fick kreditgivarna välja det alternativ de tyckte var bäst. Vi frågade både efter utlåning till företag i SEK och efter

utlåningsintäkter för företagskunder i SEK. Båda kreditgivarna ansåg att utlåning till företag i SEK var mest lämpligt att fråga efter. Motiveringen från kreditgivaren hos Sparbanken Finn var att uppgiften var enklast att ta fram. En annan fråga till bortfallsanalysen behandlar hur stor andel av kreditkunderna som var noterade bolag per den 31/12-2003. Kreditgivaren hos FöreningsSparbanken ansåg att frågan var svårtolkad. Vi beslöt att ta bort frågan, då vi kände att den var överflödigt och inte fyllde sitt syfte.

De sista frågorna på enkäten behandlar IAS och huruvida förändrad redovisningsinformation, års- och koncernredovisning respektive nyckeltal, initierar en justering av kreditbedömningen eller ej. Kreditgivaren hos Sparbanken Finn uppfattade frågorna som relevanta i förhållande till syftet med undersökningen. Kreditgivaren hos FöreningsSparbanken uppfattade däremot frågorna om redovisningsinformation och års- respektive koncernredovisningar som samma fråga. Vi valde att ta bort frågan om redovisningsinformation. Vi ansåg frågan överflödigt och snarare förvirrande än klargörande.

4.8 Operationalisering

Att operationalisera innebär att överföring sker från teori till empiriska observationer, enligt Eriksson & Wiedersheim-Paul (2001). Två viktiga begrepp i sammanhanget är validitet och reliabilitet (Ibid). Den teoretiska definitionen ska ställa undersökarens begrepp i relation till andra kända begrepp. Den operationella definitionen klargör för undersökaren hur han/hon ska gå tillväga för att samla in information. (Holme & Solvang, 1997) Vår hypotesmodell (se figur 3.3) utgår från kreditbedömningsteori, institutionell sociologisk organisationsteori samt teorin om functional fixation. För att operationalisera teorierna sammanställer vi en enkät med frågor, som riktas till kreditgivare i hela landet.

4.8.1 Validitet och reliabilitet

Validitet är ett mätinstruments förmåga att mäta det som avses (Ejvegård, 2003; Eriksson & Wiedersheim-Paul, 2001). Den teoretiska och operationella definitionen

ska sammanfalla i så stor utsträckning som möjligt (Holme & Solvang, 1997). Enligt Ejvegård (2003) får man inga problem så länge klara mått och mätmetoder används. Med hjälp av enkäten anser vi att vi mäter det som avses, om kreditgivaren kommer att förändra sin kreditbedömning, då redovisningsinformationen förändras vid införandet av IAS. Frågorna i enkäten, som berör IAS och dess effekter, menar vi fångar aspekterna. Enligt Halvorsen (1992) finns det risk för att respondenten svarar på ett visst sätt, exempelvis för att respondenten har tidsbrist, vilket vi försöker undvika genom att sammanställa en kort enkät.

Reliabiliteten i undersökningens innehåll bestäms av hur mätningarna utförs och hur noggrann undersökaren är vid bearbetningen av informationen (Holme & Solvang, 1997). Reliabilitet innebär hur pålitlig undersökningen är (Halvorsen, 1992). En hög reliabilitet uppnås om olika och oberoende mätningar, med samma undersökningssyfte, ger ungefär samma resultat (Ibid). Genom att sammanställa tydliga frågor, utan syftningsfel, hoppas vi uppnå en hög reliabilitet. Vi är medvetna om att reliabiliteten kan påverkas av hur respondenterna svarar. En respondent kan välja att svara, både medvetet och omedvetet, på ett visst sätt (Holme & Solvang, 1997). Det kan medföra att en likadan undersökning, genomförd av annan forskare och där samma enkät och urval används, inte ger samma resultat som vår undersökning. Ejvegård (2003) menar att återtestning är ett sätt att testa reliabiliteten, där samma individ testas två gånger. På grund av tidsbrist har vi inte möjlighet att utföra ett sådant test.

4.8.2 Genomförande av studien

Genom telefonsamtal med kreditinstituten förser vi oss med mailadresser till de utvalda kreditgivarna. Då vi ringer och presenterar oss innan enkäten skickas ut samt förklarar syftet med undersökningen, hoppas vi få en högre svarsfrekvens. Samtliga mailadresser sparas i en databas som används som adressbok. Därefter skickas ett följebrev ut till respondenten, med en länk till enkäten som vi lagt på vår hemsida. För att kontrollera om respondenten har besökt vår hemsida kommer en registrering att ske automatiskt, när han/hon besöker den. Varje länk har ett unikt id-nummer som pekar på ett specifikt kreditinstitut. Kreditinstitutet informeras, i följebrevet, om att

enkäten registrerats automatiskt och att svaren behandlas konfidentiellt. På enkäten finns en ruta för respondenten att fylla i sin mailadress, för att vi skall veta om någon annan än utvald kreditgivare besvarar enkäten.

Trost (2001) skriver att respondenterna kan bli irriterade över flera påminnelser, men menar samtidigt att om man inte skickar påminnelser får man heller inte många svar. Vidare menar Trost (2001) att påminnelsen inte ska komma allt för snart inpå första utskicket, samtidigt som det verkar nonchalant att vänta för länge. Vi sänder första påminnelsen efter tre arbetsdagar. Den andra påminnelsen skickas ut redan dagen efter den första. På grund av knappa tidsmässiga resurser har vi satt den korta svarsperioden.

4.8.3 Operationalisering av hypoteserna

Syftet med uppsatsen är att undersöka om kreditgivaren kommer att förändra sin kreditbedömning, då redovisningsinformationen förändras vid införandet av IAS. Vi undersöker endast *om* kreditbedömningen förändras och inte till *vilken grad* den förändras eller *hur* den förändras, vilket vi hade i åtanke när enkäten utformades.

Fråga 1, 2 och 3 på enkäten är ämnade för bortfallsanalysen. Fråga 4 och 5 är kontrollfrågor och fråga 6a och 6b är kopplade till hypoteserna.

UH₁: Trots att IAS medför en förändrad års- och koncernredovisning, förändrar inte kreditgivaren sin kreditbedömning.

- *Informationen som ligger till grund för att undersöka underhypotes 1, är fråga 6a på enkäten.*

Fråga 6a berör IAS och ger exempel på hur företagens års- och koncernredovisningar kan påverkas vid införandet. Bland annat nämns att IAS medför att företagens finansiella instrument i större utsträckning kommer att värderas till verkligt värde. Med denna fråga vill vi veta huruvida kreditgivaren kommer att justera, det vill säga förändra, sin kreditbedömning på grund av dessa förändringar eller ej.

Svarsalternativen Ja, Nej och Vet ej lämnas, då vi endast är intresserade *om* en förändring kommer att göras och inte *hur* den kommer att se ut.

UH₂: Trots att IAS medför förändrade nyckeltal, förändrar inte kreditgivaren sin kreditbedömning.

- *Informationen som ligger till grund för att undersöka underhypotes 2, är fråga 6b på enkäten.*

Fråga 6b handlar om IAS och en förändrad redovisningsinformation, vilket påverkar de värden som används vid beräkning av nyckeltal. I frågan anges ett exempel där kreditgivaren ska ta ställning till huruvida han/hon justerar värdena vid nyckeltalsberäkningen eller ej. Med frågan vill vi veta *om* kreditgivaren förändrar sin kreditbedömning på grund av ändrade värden i redovisningen. Svarsalternativen Ja, Nej och Vet ej lämnas.

HH: Trots att IAS medför en förändrad redovisningsinformation, förändrar inte kreditgivaren sin kreditbedömning.

- *Informationen som ligger till grund för att undersöka vår huvudhypotes, är frågorna 6a och 6b på enkäten.*

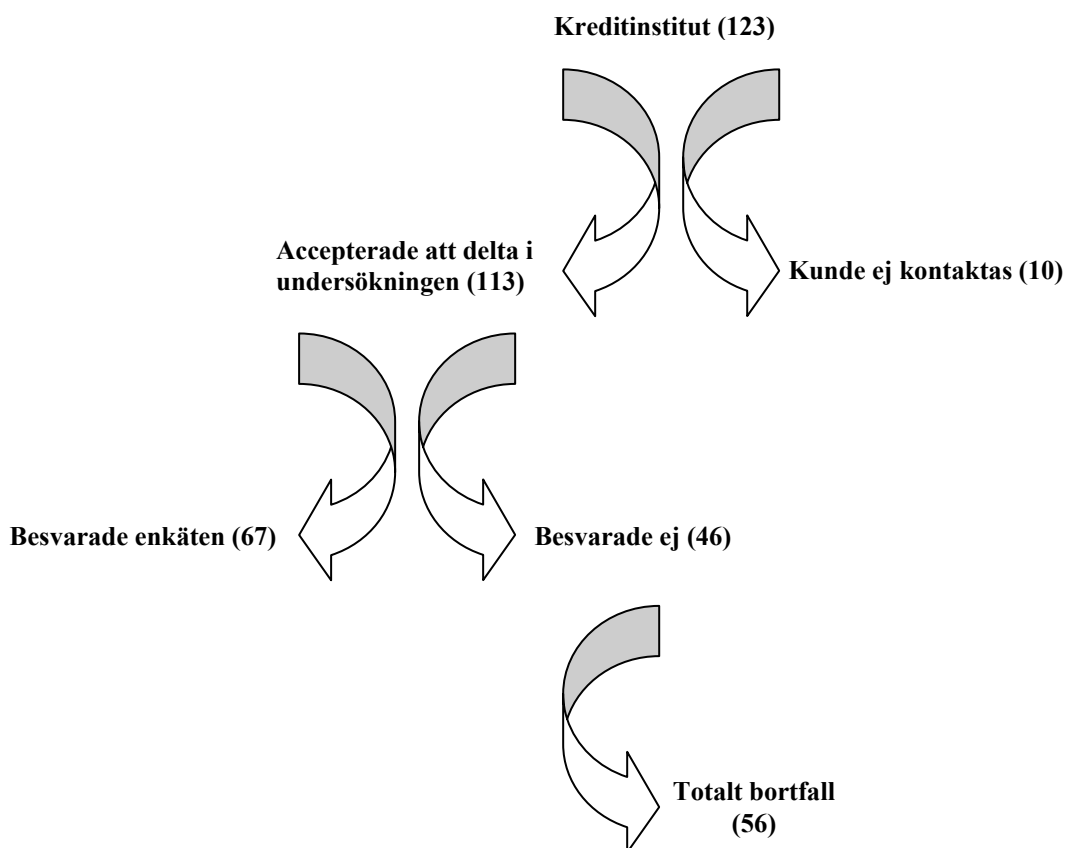
Vi delar in redovisningsinformation i års- och koncernredovisningar samt nyckeltal. Därav behandlar huvudhypotesen redovisningsinformation medan underhypoteserna behandlar års- och koncernredovisningar respektive nyckeltal. Genom att frågorna 6a och 6b besvaras och analyseras kan vi förkasta eller ej förkasta underhypoteserna och huvudhypotesen. Förkastas underhypotes 1 men ej underhypotes 2, innebär det att huvudhypotesen förkastas. Vi undersöker endast *om* kreditgivaren kommer att förändra sin kreditbedömning och inte till vilken grad, det vill säga hur mycket, den förändras. Det medför att så länge någon av underhypoteserna förkastas kommer en förändring ske av kreditbedömningen på grund av en förändrad redovisningsinformation. Det spelar ingen roll om års- och koncernredovisningarna

eller nyckeltalen medför förändring. Förändrar någon del av redovisningsinformationen kreditbedömningen, har en förändring uppstått.

4.9 Bortfallsanalys

Svenning (2000) skriver att vid en undersökning uppkommer alltid ett bortfall. Risken med bortfallet är att undersökningens resultat kan snedvridas, då de som inte har svarat skiljer sig från respondenterna (Eriksson & Wiedersheim – Paul, 2001; Svenning, 2000). Enligt Trost (2001) bör en bortfallsanalys göras innan materialet bearbetas, såvida inte en mycket hög svarsfrekvens har uppnåtts. Trost (2001) skriver att en vanlig svarsfrekvens vid enkätundersökningar är 50 - 75 %, vilket kan jämföras med vår svarsfrekvens som uppgår till 54,5 %.

Enlig Svenning (2000) finns det vanligtvis två olika tillvägagångssätt för att behandla bortfall, successiva jämförelser och strukturjämförelser. De successiva jämförelserna innebär att jämförelser utförs mellan svaren som inkommer direkt vid enkätutskicket, i förhållande till de svar som inkommer efter påminnelse (Ibid). Svenning (2000) skriver vidare att vid flera påminnelser, är huvudtanken att komma åt den grupp som vägrar svara. Vi väljer att inte göra en jämförelse mellan hur svaren ser ut beroende på när de skickades in. Anledningen är den korta svarstiden på fem arbetsdagar. Figur 4.1 nedan redovisar för bortfallet, före och efter enkäten skickades ut.

Figur 4.1 Bortfallsfigur.

Som figur 4.1 visar inriktades undersökningen inledningsvis mot 123 kreditinstitut. Innan undersökningen började uppstod ett bortfall på 10 respondenter. Orsaken var att vi inte, varken via telefon eller via hemsidor på Internet, lyckades få kontakt med ansvarig kreditgivare för att få deras mailadresser. Efter enkätutskick och första påminnelsen inkom 48 svar. Efter en andra påminnelse inkom ytterligare 19 svar, vilket slutligen ledde till att vi fick 67 svar, 54 % svarsfrekvens.

Svenning (2000) skriver att strukturjämförelser kräver att man har någon form av kännedom om respondenterna, även om de inte svarar. Tre kategorier valdes för att de, enligt oss, är relevanta för att upptäcka snedvridning i undersökningen.

- Om kreditinstituten har huvudkontor eller filial i Sverige – mäter om kreditinstituten har svenskt eller utländskt ägande.
- Utlåningsbelopp till företag i Sverige - mäter storleken på kreditinstitutens företagskrediter.
- Antal anställda i Sverige - mäter kreditinstitutens storlek.

Andersen (1998) hävdar att när någon eller några frågor inte besvarats, utgör det ett internt bortfall. Vidare menar Andersen (1998) att det kan leda till att vissa frågor på enkäten inte kan användas i statistiska test. Inför bortfallsanalysen uppstod problem vid framtagning av uppgiften om hur stort utlåningsbelopp kreditinstituten hade till företag i Sverige, per den 31/12-2003. Ett fåtal av kreditinstituten redovisade inte uppgiften i årsredovisningarna på hemsidorna och ville inte heller lämna den till oss när vi kontaktade dem via telefon. För att göra en komplett bortfallsanalys krävs att informationen finns tillgänglig för samtliga kreditinstitut. Vi menar att frågan om utlåning till företag utgör ett internt bortfall, vilket leder till att den frågan utesluts ur bortfallsanalysen. Bortfallsanalysen utgår därmed från om kreditinstituten har svenskt eller utländskt ägande samt antalet anställda. Trots det interna bortfallet, anser vi ändå att en användbar bortfallsanalys kan genomföras.

Vid bortfallsanalysen använder vi Chi-tvåmetoden, vilken enligt Befring (1994) jämför fördelningen av de empiriska frekvenserna med en teoretisk fördelning (se Appendix 3). De empiriska frekvenserna består av de insamlade respondenternas svar. Den teoretiska fördelningen skapas av vissa resonemang i Chi-tvåmetoden, som är helt oberoende av respondenternas svar. (Ibid) I nedanstående tabeller presenteras de empiriska frekvenserna som *antal* och den teoretiska fördelningen som *förväntat antal*. Genom Chi-tvåtesten vill vi visa om någon grupp är över- eller underrepresenterad i undersökningen. I bortfallsanalysen godkänner vi en signifikansnivå upp till 10 %. Signifikansnivåerna anges som följer: $X < 0,01$ = starkt signifikant samband, $0,01 \leq X \leq 0,05$ = signifikant samband, $0,05 < X \leq 0,1$ = svagt signifikant samband, $X > 0,1$ = ej signifikant samband, där X är signifikansnivå.

I tabell 4.1 är kreditinstituten indelade i två kategorier, beroende på om kreditinstituten har filial eller huvudkontor i Sverige.

Tabell 4.1 Kreditinstitut indelade efter Filial/Huvudkontor

		Svarat	Icke svarat	Totalt
Filial	Antal	9	7	16
	Förväntat antal	8,7	7,3	16
HK	Antal	58	49	107
	Förväntat antal	58,3	48,7	107
Totalt		67	56	123

Signifikansnivå: 0.878

Tabell 4.1 visar om respondenterna svarat respektive icke svarat på enkäten, i förhållande till var kreditinstitutens huvudkontor är placerade. Skillnaden i svarsfrekvens mellan kreditinstitut med huvudkontor i Sverige och de med filial är marginell. Svarsfrekvenserna uppgick till 54 % respektive 56 %. Chi-tvåtestet är ej signifikant, vilket visar att det inte finns någon snedfördelning mellan bortfallet och respondenterna. Tabellen visar att antal kreditinstitut och förväntat antal inte skiljer sig åt, alltså förekommer ingen över- eller underrepresentation.

I tabell 4.2 är kreditinstituten indelade i tre kategorier, beroende på hur många anställda de har. Indelningen har gjorts enligt Törning (2003):

Små kreditinstitut → 0-10 anställda

Medelstora kreditinstitut → 11-200 anställda

Stora kreditinstitut → 201 eller fler anställda

Tabell 4.2 Kreditinstitut indelade efter antalet anställda

Företagsstorlek		Svarat	Icke svarat	Totalt
Små	Antal	17	19	36
	Förväntat antal	19,6	16,4	36
Medel	Antal	45	30	75
	Förväntat antal	40,9	34,1	75
Stora	Antal	5	7	12
	Förväntat antal	6,5	5,5	12
Totalt		67	56	123

Signifikansnivå: 0.289

Tabell 4.2 visar om respondenterna svarat respektive icke svarat, i förhållande till kreditinstitutens antal anställda. Medelstora kreditinstitut uppvisar något högre svarsfrekvens (60 %), jämfört med små (47 %) respektive stora kreditinstitut (42 %). Chi-tvåtestet är ej signifikant, vilket visar att ingen snedfördelning finns. Tabellen visar att viss över- respektive undertäckning finns, men inte till den grad att resultatet blir signifikant. Exempelvis är de medelstora kreditinstituten överrepresenterade med fyra stycken.

4.10 Kapitelsammanfattning

Vi genomför en urvalsundersökning och använder oss av en Internetenkät för att samla in våra primärdata från olika kreditgivare. Pilotstudier hos två olika kreditinstitut har genomförts, för att få bättre kvalitet på enkäten och undvika misstolkningar av frågeställningarna. Med hjälp av enkäten anser vi att vi mäter det som avses, om kreditgivaren kommer att förändra sin kreditbedömning, då redovisningsinformationen förändras vid införandet av IAS. Bortfallsanalysen utgår från frågorna om kreditinstituten har svenskt eller utländskt ägande samt antalet anställda och visar att ingen snedfördelning finns.

5. Analys

I kapitlet presenteras analysens struktur. Vidare redogör vi för resultatet av enkätundersökningen i korstabeller. Varje hypotes testas var för sig, för att sedan förkastas eller ej. Kapitlet avslutas med en reflektion över analysen och en redogörelse för felkällor.

5.1 Analys av hypoteser

Nedan presenteras analysen och huruvida underhypoteserna och huvudhypotesen förkastas eller ej. Vi redovisar resultatet av enkätundersökningen med hjälp av korstabeller. Därefter presenteras reflektioner över analysen. Vi väljer att separera analysen och våra reflektioner över analysen, så att den läsare som endast är intresserad av analysresultatet lätt ska finna det.

I uppsatsen undersöker vi *om* kreditgivaren kommer att förändra sin kreditbedömning och inte *hur* den förändras. Genom kreditgivarnas svar på frågorna 6a och 6b, kan vi förkasta eller ej förkasta underhypoteserna. Förkastas någon eller båda av underhypoteserna förkastas även huvudhypotesen, eftersom det medför att en förändring kommer att ske av kreditbedömningen, på grund av en förändrad redovisningsinformation. För att kunna analysera huvudhypotesen, har svaren från frågorna 6a och 6b sammanställts.

5.2 Analys av underhypotes 1

UH₁: Trots att IAS medför en förändrad års- och koncernredovisning, förändrar inte kreditgivaren sin kreditbedömning.

Enkätfråga 6a.

År 2005 införs nya internationella redovisningsstandards. Detta innebär ändrade principer och värderingssätt i års- och koncernredovisningarna, vilket bland annat medför att företagens finansiella instrument i större utsträckning kommer att värderas till verkligt värde. Kommer Ni att justera Era värden då Ni bedömer års- och koncernredovisningar i kreditbedömningen?

Fråga 6a används för att testa underhypotes 1. Frågan utgår från ändrade principer och värderingssätt i års- och koncernredovisningarna, varefter kreditgivaren får bedöma huruvida han/hon justerar för de förändrade värdena eller ej.

Tabell 5.1 Kreditgivarnas kännedom om IAS, i relation till fråga 6a

Fråga 6a	Ja	Nej	Vet ej	Totalt
Kännedom om IAS	16	2	15	33
Ej kännedom om IAS	16	2	16	34
Totalt	32	4	31	67

I tabell 5.1 ställer vi kreditgivarnas kännedom om IAS mot svaren på fråga 6a. Tabellen visar att endast 49 % (33 stycken) av de kreditgivare som besvarat enkäten har kännedom om IAS sedan tidigare. Resultatet av analysen visar att 24 % (16 stycken) av respondenterna som svarat på enkäten och som inte har kännedom om IAS sedan tidigare, ändå kommer att justera sina värden då de bedömer års- och koncernredovisningar i kreditbedömningen. Endast 3 % (2 stycken) av respondenterna som svarat på enkäten och som har kännedom om IAS, hävdar att de inte kommer att justera sina värden då de bedömer års- och koncernredovisningar. Tabellen visar vidare att 47 % (16 stycken) av kreditgivarna som svarade att de inte har kännedom om IAS sedan tidigare, svarade Vet ej på fråga 6a.

Tabell 5.2 Kreditgivarnas användning av års- och koncernredovisningar, i relation till fråga 6a

Fråga 6a	Ja	Nej	Vet ej	Totalt
Använder års/koncernredovisning	31	4	31	66
Använder ej års/koncernredovisning	1	0	0	1
Totalt	32	4	31	67

Tabell 5.2 visar hur många kreditgivare som använder års- och koncernredovisningar vid kreditbedömningen, i förhållande till svaren de angivit på fråga 6a. 47 % (31 stycken) av de som använder års- och koncernredovisningar vid kreditbedömningen, kommer att genomföra justeringar i samband med införandet av IAS. Endast 6 % (4 stycken) av de som använder års- och koncernredovisningar vid kreditbedömning, anger att de inte kommer att justera sina värden till följd av införandet av IAS.

Tabell 5.3 Kreditgivarna indelade efter angivet svar på fråga 6a

Svarsalternativ	Svarsfördelning
Ja	32
Nej	4
Vet ej	31
Totalt	67

Tabell 5.3 visar att 48 % (32 stycken) av de tillfrågade kommer att förändra sin kreditbedömning, på grund av ändrade värden i års- och koncernredovisningar, vid införandet av IAS. 6 % (4 stycken) angav att ingen förändring kommer att göras, medan 46 % (31 stycken) angav att de inte vet om de kommer att förändra sin kreditbedömning eller ej. Som resultatet visar är det ytterst få av kreditgivarna som inte kommer att förändra kreditbedömningen, vid införandet av IAS. Analysen leder fram till att vi förkastar underhypotes 1: *trots att IAS medför en förändrad års- och koncernredovisning, förändrar inte kreditgivaren sin kreditbedömning.*

5.3 Analys av underhypotes 2

UH₂: Trots att IAS medför förändrade nyckeltal, förändrar inte kreditgivaren sin kreditbedömning.

Enkätfråga 6b.

IAS medför förändrad redovisningsinformation, vilket innebär att de värden som används vid beräkning av nyckeltalen förändras. Förutsatt att Ni använder samma nyckeltalsformler, som tidigare, för underlag vid kreditgivning, kommer Ni att justera Era värden vid nyckeltalsberäkningar i kreditbedömningen?

Fråga 6b används för att testa underhypotes 2. I frågan får kreditgivaren ta ställning till om han/hon kommer att justera värdena vid nyckeltalsberäkningar i kreditbedömningen.

Tabell 5.4 Kreditgivarnas kännedom om IAS, i relation till fråga 6b

Fråga 6b	Ja	Nej	Vet ej	Totalt
Kännedom om IAS	18	2	13	33
Ej kännedom om IAS	12	3	19	34
Totalt	30	5	32	67

Tabell 5.4 visar kreditgivarnas kännedom om IAS i förhållande till svaren på fråga 6b. Resultatet visar att 55 % (18 stycken) av de respondenter som har kännedom om IAS sedan tidigare, kommer att justera sina värden vid nyckeltalsberäkningar i kreditbedömningen. Vidare kan vi utläsa att 6 % (2 stycken) av respondenterna, som har kännedom om IAS sedan tidigare, inte kommer att förändra sin kreditbedömning. 56 % (19 stycken) av kreditgivarna som angav att de inte känner till IAS sedan tidigare, svarade att de inte vet om de kommer att förändra sin kreditbedömning på grund av ändrade nyckeltalsvärden.

Tabell 5.5 Kreditgivarnas användning av nyckeltal, i relation till fråga 6b

Fråga 6b	Ja	Nej	Vet ej	Totalt
Använder nyckeltal	29	4	31	64
Använder ej nyckeltal	1	1	1	3
Totalt	30	5	32	67

I tabell 5.5 fastställs hur många kreditgivare som använder nyckeltal vid kreditbedömningen, i relation till angivet svar på fråga 6b. 45 % (29 stycken) av kreditgivarna som använder nyckeltal, kommer vid införandet av IAS att förändra sin kreditbedömning. Endast 6 % (4 stycken) av respondenterna som använder nyckeltal vid kreditbedömning, kommer inte att göra någon förändring. 49 % (31 stycken) av de respondenter som använder sig av nyckeltal vid kreditbedömning, vet inte om de kommer att förändra kreditbedömningen.

Tabell 5.6 Kreditgivarna indelade efter angivet svar på fråga 6b

Svarsalternativ	Svarsfördelning
Ja	30
Nej	5
Vet ej	32
Totalt	67

Tabell 5.6 visar att 45 % (30 stycken) av de tillfrågade kommer att förändra sin kreditbedömning, beroende på ändrade värden vid nyckeltalsberäkningar. 7 % (5 stycken) angav att de inte kommer att förändra sin kreditbedömning och 48 % (32 stycken) svarade att de inte vet. Undersökningen visar att det är ytterst få av kreditgivarna som inte kommer att förändra kreditbedömningen, vid införandet av IAS. Analysen leder fram till att vi förkastar underhypotes 2: *trots att IAS medför förändrade nyckeltal, förändrar inte kreditgivaren sin kreditbedömning.*

5.4 Analys av huvudhypotes

HH: Trots att IAS medför en förändrad redovisningsinformation, förändrar inte kreditgivaren sin kreditbedömning.

Vi delar in redovisningsinformation i års- och koncernredovisningar och nyckeltal, se hypotesmodellen i figur 3.3. Därav används frågorna 6a och 6b för att testa huvudhypotesen.

Tabell 5.7 Kreditgivarnas kännedom om IAS, i relation till frågorna 6a och 6b

Huvudhypotes	Ja	Nej	Vet ej	Totalt
Kännedom om IAS	20	2	11	33
Ej kännedom om IAS	16	2	16	34
Totalt	36	4	27	67

Tabell 5.7 visar kreditgivarnas kännedom om IAS i förhållande till svaren på frågorna 6a och 6b. 61 % (20 stycken) av kreditgivarna som svarade Ja på någon av frågorna 6a eller 6b, vilket innebär att de kommer att förändra sin kreditbedömning, hade kännedom om IAS sedan tidigare. 6 % (2 stycken) av de respondenter som har kännedom om IAS sedan tidigare, kommer ej, trots en förändrad redovisningsinformation att göra justeringar vid sin kreditbedömning.

Tabell 5.8 Kreditgivarna indelade efter angivet svar på frågorna 6a och 6b

Svarsalternativ	Svarsfördelning
Ja	36
Nej	4
Vet ej	27
Totalt	67

Enligt tabell 5.8 kommer 54 % (36 stycken) av kreditgivarna att förändra sin kreditbedömning vid införandet av IAS. 6 % (4 stycken) kommer inte att förändra sin kreditbedömning och 40 % (27 stycken) vet inte om de kommer att göra en förändring. Analysen leder fram till att vi förkastar huvudhypotesen: *trots att IAS medför en förändrad redovisningsinformation, förändrar inte kreditgivaren sin kreditbedömning.*

5.5 Reflektioner över analysen

Vi reflekterar över analysen utifrån den teoretiska referensramen kreditbedömningsteori, institutionell sociologisk organisationsteori samt teorin om functional fixation.

Kreditgivare godkänner inte krediter utan tillgänglig redovisningsinformation, som års- och koncernredovisningar, vilket visar på betydelsen av ekonomiska data (Svensson, 2003). Nyckeltalens funktion är att ge en bättre bild av företagens ekonomiska ställning, för att ge vägledning inför framtida beslut, hävdar Svedin (1992). Enligt True and Fair (2003) ger IAS ökad möjlighet till marknadsvärdering, vilket påverkar den ekonomiska informationen i redovisningen.

Inom den institutionella sociologiska organisationsteorin anger Johansson (2002) att organisationer kan ses som svårföränderliga och tröga. Brorström (1999) menar att institutioner består av traditioner, vilka gör organisationer svåra att förändra. Kreditgivare som svarat Vet ej på frågorna 6a och/eller 6b, om de kommer att förändra sin kreditbedömning på grund av förändrad redovisningsinformation, kan vara ett tecken på att en förändring kan ta tid. Brunsson (1996) hävdar att organisationer genomgår reformcykler och därmed kräver en viss tidsperiod innan de är mogna för en förändring.

Hendriksen & Van Breda (1992) anger att individer kommer att beakta ändrade redovisningsmetoder på sikt, trots att teorin om functional fixation säger att individen bedömer redovisningsinformationen på samma sätt som tidigare, oberoende av redovisningsmetod. Arunachalam & Beck (2002) skriver att graden av fixation bör bli

lägre efterhand, eftersom individers kunskap ökar med tiden, men de kunde inte bevisa sambandet i statistiska test. Som vi anger ovan har ett stort antal respondenter svarat att de inte vet om de kommer att göra förändringar. Vi menar att de kreditgivare som svarat Vet ej mycket väl kan komma att förändra sin kreditbedömning över tiden. Att drygt hälften av kreditgivarna svarade Ja på frågorna 6a och/eller 6b, kan bero på deras spontana reaktioner på att en förändring bör göras. En inarbetad rutin eller bedömningsmodell tar tid att förändra. Det kan innebära att förändringen som kreditgivarna anser att de kommer att göra, kan ta längre tid än vad de tror. Vår undersökning fångar inte en kommande förändring, som kan ske när kreditgivarnas förståelse för och kunskap om IAS har ökat.

En anledning till att kreditgivarna svarade Vet ej på frågorna 6a och 6b, kan vara att de saknar engagemang att besvara enkäten. Det kan vara att kreditgivare för tillfället är mer uppmärksammade på andra, enligt dem, mer betydelsefulla förändringar. Exempelvis har den nya Förmånsrättslagen införts, där utdelningen minskar för borgenärer med företagsinteckning, vilket påverkar kreditbedömning och kreditgivning (Lindgren, 2003). En ytterligare nyhet är Basel II som medför tvingande regler för bankers och finansinstituts kapitaltäckning, vilken planeras träda i kraft år 2006 (Forsell & Lönnqvist, 2004).

Majoriteten av undersökningens respondenter angav att de kommer att förändra sin kreditbedömning. Analysens resultat överensstämmer inte med den sociologiska institutionella organisationsteorin eller teorin om functional fixation, som säger att en förändring sker långsamt eller uteblir. Relaterat till sociologisk institutionell organisationsteori kan resultatet vara ett tecken på att kreditgivarna tillhör en flexibel organisation, vilket enligt Selznick (1957) innebär att omgivningen har ett starkt inflytande på organisationen. Vi menar att då IAS påverkar många företags redovisningar och har många intressenter, kan kreditgivarna påverkas av omvärldens intresse. Brorström (1999) anger att en förändring kan ske endogent, vilket innebär att exempelvis en kris påskyndar en förändring. Relaterat till vårt resultat kan det innebära att kreditgivarna känner sig stressade inför införandet av IAS år 2005, vilket medför att de driver fram en förändring. En annan anledning till flexibiliteten kan

vara, att kreditgivarna har ett bra informationssystem eller Intranät, där information lämnas om nyheter och ändringar.

Arunachalam & Beck (2002) ger exempel på olika redovisningsmetoder som har använts då teorin om functional fixation har testats. Ändring mellan rörliga och fasta kostnader samt ändring av avskrivningsmetod anges som exempel. I vår uppsats testar vi innebörden av IAS generellt mot functional fixation. Vi testar IAS och väljer inte ut en specifik rekommendation. Hade vi separerat exempelvis IAS 39 om finansiella instrument och testat enbart den, hade eventuellt resultatet blivit annorlunda. Kreditgivarna kan ange att en förändring av kreditbedömningen kommer att göras, då de inser att IAS generellt medför att någon förändring kommer att behöva göras. Vid test av en specifik rekommendation hade eventuellt en förändring inte bedömts lika nödvändig.

Vår huvudhypotes förkastas då majoriteten av kreditgivarna anger att de kommer att förändra sin kreditbedömning, vilket motsäger institutionell sociologisk organisationsteori samt teorin om functional fixation. Att den förkastas kan bero på diverse felkällor, som vi redogör för nedan. Det kan också bero på att kreditgivarna tillhör en motiverad yrkeskår som uppmärksammar nyheter och förändringar såsom ändrade redovisningsstandards. Inom kreditbedömningsteori hävdar Donner (1996) att huvudregeln är, att kreditgivaren ska bedöma kredittagarens förmåga att betala för krediten. Bruns (2001) påpekar att en kredittagare kan nekas ett lån, trots goda ekonomiska siffror, om en dålig karaktär uppvisas. Enligt oss är kreditgivning riskfyllt, då kreditgivaren inte kan få garanti på att varje kredittagare kommer att betala tillbaka krediten utan komplikationer. Kredittagaren kan exempelvis gå i konkurs. Resonemanget leder till att kreditgivarna är noga vid sin kreditbedömning och därmed uppmärksammar förändringar, då de tar en risk vid varje kreditgivning.

En av kreditgivarna i pilotundersökningen hävdade att utvecklingen går mot en minskad användning av historiska data, års- och koncernredovisningar samt nyckeltal, vid kreditbedömningen. Mer uppmärksamhet riktas istället mot framtidsrelaterad data som budgetar och prognoser. Knappt hälften av kreditgivarna angav att de använder övrig redovisningsinformation vid kreditbedömningen och då

främst budgets, prognoser och kassaflödesanalyser. Analysen visar att knappt hälften av kreditgivarna inte vet om de kommer att förändra sin kreditbedömning på grund av en förändrad redovisningsinformation. Ovissheten kan vara en orsak till kreditgivarnas minskade uppmärksamhet mot års- och koncernredovisningar. En annan anledning kan vara att då interna rapporter, som bolagens budgetar och prognoser, inte direkt påverkas av en ändrad redovisningsstandard, har kreditgivaren svårt att bedöma om en förändring krävs.

5.6 Felkällor

Enligt Svenning (2000) måste hänsyn tas till felkällor som kan tänkas ha påverkat undersökningen. Svenning (2000) skriver att det kan göras i samband med analysen, vilket vi väljer att göra.

Felkällor som Svenning (2000) ger exempel på är:

- *Urvalsrelaterade fel*, felaktigt dragna stickprov eller fel grupp för undersökningen.
- *Insamlingsrelaterade fel*, individer som ingår i en undersökning agerar annorlunda än vanligt, frågor som påverkar respondenternas inställning eller undersökaren påverkar resultatet.
- *Kodningsrelaterade effekter*, materialet kodas felaktigt.
- *Analysrelaterade effekter*, materialet feltolkas, variabler fattas vid analysen eller återkopplingen till teorin blir felaktig.

Undersökningen riktar sig mot ansvariga kreditgivare, anställda vid kreditinstitut i hela landet. Vi utgick från Eniro AB:s Gula sidorna (2004) och rubriken *Banker och hypoteksinrättningar*. Vissa av bolagen under rubriken valdes bort, då de inte tillhandahöll kredittjänster till företag. Eftersom samtliga kreditinstitut är representerade, anser vi att risken är liten för att urvalsrelaterade fel ska uppstå.

Vi informerade respondenterna om att IAS medför en förändrad redovisningsinformation, via enkäten och följebrevet. Orsaken var att vi anade, att alla respondenter inte skulle känna till IAS. Det kan ha medfört att respondenternas

inställning påverkades och vara ett skäl till att respondenterna angav att en förändring kommer att göras. Alltså svarade kreditgivarna Ja på frågorna 6a och/eller 6b, för att de trodde att det svaret borde anges och inte för att förändringen praktiskt kommer att genomföras.

Fråga 4 i enkäten, om respondenterna hade kännedom om IAS sedan tidigare, kan vara känslig, eftersom respondenterna inte vill verka okunniga. Därför finns möjligheten att kreditgivarna inte svarade sanningsenligt. Sammanfattningsvis finns I risk för att insamlingsrelaterade fel kan ha uppstått.

Vid kodning och registrering av rådata kontrollerades materialet av oss alla, vilket minskar risken för att kodningsrelaterade effekter kan uppstå.

I kapitlet har vi reflekterat över analysen och återkopplat till teorierna. Angående fråga 2 på enkäten, om utlåning i SEK till företag som var avsedd till bortfallsanalysen, lyckades vi inte samla in samtliga svar. Det påverkar inte syftet med undersökningen, men innebär att bortfallsanalysen blev mindre än vi hade tänkt. Vi anser ändå att risken är låg för att analysrelaterade effekter ska uppstå.

5.7 Kapitelsammanfattning

För att testa underhypotes 1 används fråga 6a, som behandlar års- och koncernredovisningar. Analysen av underhypotesen visar att 48 % av kreditgivarna kommer att förändra sin kreditbedömning, medan 46 % svarade Vet ej, om en förändring kommer att göras. Analysen leder fram till att underhypotes 1 förkastas. Fråga 6b som behandlar nyckeltal, används för att testa underhypotes 2. Analysen av underhypotesen visar att 45 % av de tillfrågade kommer att förändra sin kreditbedömning, medan 48 % svarade Vet ej. Analysen leder fram till att underhypotes 2 förkastas. Huvudhypotesen utgår från redovisningsinformation och svaren från frågorna 6a och/eller 6b används för att testa vår huvudhypotes. Analysen visar att 54 % av kreditgivarna kommer att förändra sin kreditbedömning, vilket leder till att huvudhypotesen förkastas. Relaterat till institutionell sociologisk organisationsteori samt teorin om functional fixation, kan de kreditgivare som

svarade Vet ej på frågorna 6a och/eller 6b gradvis komma att förändra sin kreditbedömning. Då vår huvudhypotes förkastas motsäger det ovanstående teorier, vilket kan bero på att kreditgivare som yrkeskår uppmärksammar nyheter och förändringar eftersom kreditbedömning och kreditgivning innebär en risk.

6. Slutsats

I kapitlet utvärderar vi analysens resultat och vad det kan medföra. Teoretiska och praktiska moment beskrivs, som vi anser att uppsatsen har tillfört. Avslutningsvis ges förslag till fortsatt forskning.

6.1 Resultatutvärdering

Syftet med uppsatsen är att undersöka om kreditgivaren kommer att förändra sin kreditbedömning, då redovisningsinformationen förändras vid införandet av IAS. Genom att besvara problemformuleringen, har vi uppnått vårt syfte.

Bortfallet i undersökningen uppgick till 45,5 %. Chi-tvåtesten i bortfallsanalysen visade inte något signifikant samband, vilket tyder på att det inte finns någon snedfördelning mellan bortfallet och respondenterna. Det finns risk för att felkällor, som urvalsrelaterade fel, har uppstått i uppsatsen, men vi anser ändå att en generalisering kan genomföras. Vi generaliserar resultatet för kreditgivare i hela landet.

Analysen visar att våra underhypoteser och huvudhypotesen förkastas, då drygt hälften av kreditgivarna angav att de kommer att förändra sin kreditbedömning vid införandet av IAS. Resultatet motsäger både institutionell sociologisk organisationsteori och teorin om functional fixation, varpå den teoretiska utgångspunkten kan diskuteras. Vår undersökning indikerar istället att kreditgivaren är flexibel samt mindre trög och svårföränderlig, än vad teorierna framställer. Om undersökningen hade harmoniserat med teorierna och visat på en utebliven flexibilitet, kan det medföra att kreditbedömning utförs utan hänsyn till IAS. Den redovisningen kan ge en missvisande bild av kredittagaren och dess framtida betalningsförmåga.

En av kreditgivarna, som deltog i pilotundersökningen, berättade att de har viss frihet vid kreditbedömningen. Kreditgivaren kan själv genomföra kreditbedömningen och bevilja krediter upp till ett visst belopp, trots att kreditinstituten lämnar riktlinjer. Att besluten flyttas längre ner i organisationen, menar vi kan vara en anledning till den flexibilitet, som våra förkastade hypoteser indikerar. Vi hävdar att en allmän utveckling går mot mer decentraliserade kreditinstitut. Där får kreditgivaren ökad beslutsfrihet vid kreditbedömning upp till angivet kreditbelopp. Det leder till ökad flexibilitet och vidare en bättre anpassningsförmåga till förändringar, som ändrade redovisningsstandards.

Undersökningen visar att hälften av kreditgivarna inte kände till IAS sedan tidigare, vilket kan vara ett tecken på att kreditgivare inte håller sig ajour inför den kommande redovisningsförändringen. Trots att IAS endast blir obligatoriskt för noterade bolags koncernredovisningar, kan även onoterade bolag välja att använda IAS i sin redovisning. Innebörden blir i så fall att redovisningsinformationen kommer att påverkas för många företag. Det är hög tid för kreditgivarna att samla kunskap om IAS, eftersom implementeringen ska ske år 2005. Genomför kreditgivarna kreditbedömningar av redovisningsinformation utan beaktande av IAS, kan det få ödesdigra konsekvenser. Krediter kan bli godkända, som inte borde bli det, vilket kan leda till stora kreditförluster för kreditinstituten.

IAS är ett nytt regelverk som får genomslagskraft i alla EU:s medlemsländer. IAS uppmärksammar en hel del intressenter och påverkar många företags redovisning. Våra hypoteser förkastades, vilket motsäger institutionell sociologisk organisationsteori samt teorin om functional fixation. Vi anser att kreditgivare bör förändra sin kreditbedömning, vid införandet av IAS, vilket undersökningen visar att de kommer att göra. Inställningen från kreditgivarna tyder på att de är flexibla och uppmärksammar förändringar. Därför vill vi ge vårt erkännande till kreditgivarna.

6.2 Förslag till fortsatt forskning

Vi utförde olika statistiska test vid analysen av insamlade data. Vid testerna framkom intressanta samband som vi presenterar nedan. Bland annat användes ett T-test, för att fastställa eventuella statistiska samband. För att genomföra ett T-test krävs det, enligt Carbonnier (2003), att materialet antingen har fler än 30 frekvenser eller är normalfördelat. Huruvida vårt material var normalfördelat eller ej, testade vi i histogram (se Appendix 4). Variabeln huvudkontor/filial var ej normalfördelad medan variabeln anställda, indelade efter företagsstorlek, var normalfördelad.

Inledningsvis testade vi sambandet mellan huvudkontorets placering, i Sverige eller i utlandet, och om kreditgivaren kommer att förändra kreditbedömningen. I T-testet framkom att det fanns ett signifikant samband, signifikansnivå 0.016, mellan placeringen av kreditinstituts huvudkontor och respondenternas svar på frågorna 6a och/eller 6b (se Appendix 5). Testet visar att kreditinstitutets placering har betydelse för hur kreditgivarna svarat.

Tabell 6.1 Kreditgivarna indelade efter huvudkontor/filial och efter svar på frågorna 6a och/eller 6b

Fråga 6a och 6b	Ja	Nej	Vet ej	Totalt
Huvudkontor	33	2	23	58
Filial	3	2	4	9
Totalt	36	4	27	67

Tabell 6.1 visar att 57 % (33 stycken) av kreditgivarna med huvudkontor i Sverige kommer att förändra kreditbedömningen, medan endast 33 % (3 stycken) av kreditgivare med filial i Sverige kommer att förändra kreditbedömningen.

Vidare undersöktes med T-test om storleken på kreditinstituten, indelade efter antalet anställda, kan ha betydelse för om förändring av kreditbedömningen kan komma att ske. T-testet visar inte på något signifikant samband, signifikansnivå 0.196 (se Appendix 5).

Tabell 6.2 Kreditgivarna indelade efter antalet anställda och efter svar på frågorna 6a och/eller 6b

Fråga 6a och 6b	Ja	Nej	Vet ej	Totalt
Små kreditinstitut	7	0	10	17
Medelstora kreditinstitut	26	3	16	45
Stora kreditinstitut	3	1	1	5
Totalt	36	4	27	67

Tabell 6.2 visar att 41 % (7 stycken) av kreditgivare på små kreditinstitut kommer att förändra sin kreditbedömning, vid införandet av IAS. Motsvarande andel på medelstora kreditinstitut är 58 % (26 stycken) respektive 60 % (3 stycken) på de stora kreditinstituten, vilket indikerar att storleken på kreditinstituten kan ha betydelse för om förändring av kreditbedömning kommer att ske.

Efter våra framtagna resultat, anser vi att ett förslag till fortsatt forskning är att undersöka om det finns signifikant samband mellan de *olika* kreditinstituten och *om* förändring kommer att ske av kreditbedömningen, vid införandet av IAS. Den teoretiska utgångspunkten menar vi, kan vara institutionell teori. Intressanta kategorier att studera, förutom huvudkontorets placering och storlek, kan vara kreditinstitutets ålder samt ledningens konstellation.

6.3 Kapitelsammanfattning

Vid analysen framkom att våra underhypoteser och huvudhypotesen förkastas. Resultatet motsäger institutionell sociologisk organisationsteori samt teorin om functional fixation. Det tyder på att kreditgivaren inte agerar trögt vid ändrade redovisningsstandards. Svaren indikerar istället att de är flexibla och uppmärksamma. Undersökningen visar vidare att hälften av respondenterna inte hade kännedom om IAS, vilket tyder på att kreditgivarna inte är uppdaterade om den kommande redovisningsförändringen. Vid undersökningen framkom intressanta aspekter, för fortsatt forskning. Vårt förslag till fortsatt forskning är, att utreda om det finns

signifikant samband mellan de *olika* kreditinstituten och *om* förändring kommer att ske av kreditbedömningen, vid införandet av IAS.

Källförteckning

Publicerade källor

Andersen, I. (1998) *Den uppenbara verkligheten. Val av samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.

Artsberg, K. (2003) *Redovisningsteori – Policy – Praxis*. Malmö: Liber Ekonomi.

Arunachalam, V. & Beck, G. (2002) "Functional fixation revisited: the effects of feedback and a repeated measures design on information processing changes in response to an accounting change". *Accounting, Organizations and Society*, vol. 27, 2002, s. 1-25.

Arvidson, P., Larson, O., Lindquist, H., Rohlin, L. & Thomasson, J. (2000) *Den nya affärsredovisningen*. Malmö: Liber Ekonomi. 12:e Uppl.

Axelmann, L., Philips, D. & Wahlquist, O. (2003) *IAS/IFRS 2005 – En jämförelse mellan International Accounting Standards och Redovisningsrådets rekommendationer*. Stockholm: Printgraf.

Bankrörelselagen (1987:617) Återgiven i Höglund, O. (2003) *Sveriges Rikes Lag*. Stockholm: Norstedts Juridik AB.

Beaulieu, P. R. (1996) "A note on the role of memory in commercial loan officers' use of accounting and character information". *Accounting, Organizations and Society*, vol. 21, s. 515-529.

Befring, E. (1994) *Forskningsmetodik och statistik*. Lund: Studentlitteratur.

Blomquist, A. & Leonardz, B. (1998) *Årsredovisningen – En introduktion*. Malmö: Liber Ekonomi. 9:e Uppl.

Broomé, P., Elmér, L. & Nylén, B. (1998) *Kreditgivning till företag*. Lund: Studentlitteratur. 5:e Uppl.

Brorström, B. (1999) *Institutioner och institutionell förändring – perspektiv, teori och tillämpning på kommunal utveckling*. Göteborg: Livrèna Grafiska AB.

Bruns, V. (2001) *A dual perspective on the credit process between banks and growing privately held firms*. Sollentuna: Parajett AB.

Brunsson, N. (1996) *Institutionalized beliefs and practices – the case of markets and organisations*. Stockholm: Profilskaparen.

Buisman, J. & Törning, E. (2004) ”Hur kommer god redovisningssed att se ut 2005?”. *Balans*, nr. 3, s. 32-34.

Cameron, R. (2001) *Världens ekonomiska historia från urtid till nutid*. Lund: Studentlitteratur.

Dahmström, K. (2000) *Från datainsamling till rapport – att göra en statistisk undersökning*. Lund: Studentlitteratur. 3:e Uppl.

DiMaggio P. J. & Powell W. W. (1991) *The new Institutionalism in organizational analysis*. Chicago, The University of Chicago Press.

Donner, G. (1996) *Handbok i bankrätt*. Stockholm: Juridik & Samhälle.

Edenhammar, H. (2002) *Nya redovisningsprinciper- På väg mot IAS 2005*. Stockholmsbörsen.

Ejlertsson, G. (1996) *Enkäten i praktiken, en handbok i enkätmetodik*. Lund: Studentlitteratur.

Ejvegård, R. (2003) *Vetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur. 3:e Uppl.

Eriksson, L. T. & Wiedersheim – Paul, F. (2001) *Att utreda forska och rapportera*. Malmö: Liber Ekonomi. 7:e Uppl.

Forsell, J & Lönnqvist, P. (2004) ”Basel II medför stora krav – och möjligheter för bankerna”. *Balans*, nr. 5, s. 23-27.

Halvorsen, K. (1992) *Samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.

Hendriksen, E. S. & Van Breda M. F. (1992) *Accounting theory*. USA: R.R. Donnelley & Sons Company. 5:e Uppl.

Holme, I. M. & Solvang, B. K. (1997) *Forskningsmetodik. Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur. 2:a Uppl.

Ijiri, Y., Jaedicke, R. K. & Knight, K. (1966) ”The effects of accounting alternatives on management decisions”. In Jaedicke, R., Ijiri, Y. & Nelson, A. *Research in accounting measurement*. Menasha, WI: American Accounting Association. Återgiven i Arunachalam, V. & Beck, G. (2002) ”Functional fixation revisited: the effects of feedback and a repeated measures design on information processing changes in response to an accounting change”. *Accounting, Organizations and Society*, vol. 27, 2002, s. 1-25.

Ijiri, Y., Jaedicke, R. K. & Knight, K. (1966) ”The effects of accounting alternatives on management decisions.” In Jaedicke, R., Ijiri, Y. & Nelson, A. *Research in accounting measurement*. Menasha, WI: American Accounting Association. Återgiven i Vergoossen, R. G. A. (1994) *Accounting changes and the use of financial statements a study among investment analysts*. Naarden.

Jacobsen, D. I. (2002) *Vad, hur och varför. Om metodval i företagsekonomi och andra samhällsvetenskapliga ämnen*. Lund: Studentlitteratur.

Johansson, R. (2002) *Nyinstitutionalismen inom organisationsanalysen. En skolbildnings uppkomst, spridning och utveckling*. Lund: Studentlitteratur.

Jørgensen, P. S. & Rienecker, L. (2002) *Att skriva en bra uppsats*. Malmö: Liber AB.

Körner, S. & Wahlgren, L. (1996) *Praktisk statistik*. Lund: Studentlitteratur.

Lekvall, P. & Wahlbin, C. (1993) *Information för marknadsföringsbeslut*. Göteborg: IHM Förlag AB. 3:e Uppl.

Lewis, P., Saunders, M. & Thornhill, A (2003) *Research Methods for Business Students*. England: Prentice Hall. 3:e Uppl.

Lindgren, M. (2003) ”Ny företagsinteckning – nya förutsättningar vid kreditgivning”. Lund, Examensarbete vid Lunds Universitet, Juridiska fakulteten.

Lindvall, P. (2004) ”Fokus på goodwill. Nya regler tvingar företag att räkna om redovisade goodwill-värden”. *Dagens Industri, Torsdag 15 januari 2004, s. 21*.

Lundahl, U. & Skärvad, P. H. (1999) *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*. Lund: Studentlitteratur.

Murray, R. F. (1959) *Evaluating Credit Worthiness*, s. 74-93 i Beckhart, B. H. (1959) *Business Loans of American Commercial Banks*. New York: The Ronald Press Company. Återgiven i Svensson, B. (2003) *Redovisningsinformation för bedömning av små och medelstora företags kreditvärdighet*, s. 12-13. Uppsala Universitet, Avhandling för ekonomie doktorsexamen.

Nilsson, S. (2002) *Redovisningens normer och normbildare*. Lund: Studentlitteratur.

Pettersson, G. (1997) *Att skriva rapporter. Om formen och dess betydelse för innehållet*. Lund: Ekonomihögskolan vid Lunds Universitet, Företagsekonomiska institutionen. 2:a Uppl.

Pålsson Syll, L. (2001) *Ekonomisk teori och metod. Ett kritisk-realistiskt perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.

Pålsson Syll, L. (2002) *De ekonomiska teoriernas historia*. Lund: Studentlitteratur. 3:e Uppl.

Redovisningsrådet. (1995) *Föreställningsram för utformning av finansiella rapporter*. Översättning av IASC Framework for the preparation and presentation of financial statements.

Rippe, J. (2001) ”Vägen mot IAS – skjut inte upp konverteringsprocessen!”. *Balans*, nr. 6-7, s. 28-33.

Scott, W. R. (2001) *Institutions and Organizations*. Thousand Oaks, California: Sage Publications. 2:a Uppl.

Selznick, P. (1957) *Leadership in Administration. A sociological interpretation*. New York: Harper & Row.

Stensmo, C. (2002) *Vetenskapsteori och metod för lärare – en introduktion*. Uppsala: Kunskapsföretaget i Uppsala AB.

Svedin, J. (1992) *Kreditgivning och kreditbedömning av företag*. Malmö: Almqvist & Wiksell Ekonomiförlagen.

Svenning, C. (2000) *Metodboken. Samhällsvetenskaplig metod och metodutveckling. Klassiska och nya metoder i IT-samhället*. Eslöv: Lorentz förlag. 4:e Uppl.

Svensson, B. (2003) *Redovisningsinformation för bedömning av små och medelstora företags kreditvärdighet*. Uppsala: Uppsala Universitet, Företagsekonomiska institutionen, Doktorsavhandling.

Trost, J. (2001) *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur. 2:a Uppl.

True and fair = (2003) "Special report: True and fair is not hard and fast - The future of accounts". *The Economist*, 26 april 2003, vol. 367, s. 57-59.

Vergoossen, R. G. A. (1994) *Accounting changes and the use of financial statements a study among investment analysts*. Naarden.

Vergoossen, R. G. A. (1997) "Changes in accounting policies and investment analysts' fixation on accounting figures". *Accounting, Organizations and Society*, 1997, vol. 22, s. 589-607.

Muntliga källor

Carbonnier, P. (2003) Föreläsning vid Högskolan i Kristianstad, HT 2003.

Törning, E. (2003) Redovisningsspecialist FAR, verksam vid Öhrlings PricewaterhouseCoopers. Gästföreläsning vid Högskolan i Kristianstad, VT 2003.

Elektroniska källor

Buisman, J. (2002a) *Europas krav på IAS*. Tillgänglig från URL:

http://www.pwcglobal.com/se/swe/ins-sol/spec-int/ias/artikel_europas_krav.html

Accessdatum 2004.04.16.

Buisman, J. (2002b) *Konvertering till IAS*. Tillgänglig från URL:

http://www.pwcglobal.com/se/swe/ins-sol/spec-int/ias/artikel_konvertering.html

Accessdatum 2004.04.16.

Eniro Sverige AB, Gula Sidorna. (2004) Tillgänglig från URL:

<http://www.gulasidorna.se> Accessdatum 2004.04.08.

Ernst & Young. (2004) Tillgänglig från URL:

<http://www.ey.com/GLOBAL/content.nsf/Sweden/IAS> Accessdatum 2004.04.16.

SOU 2003:22. *Utredningen om Finansinspektionens roll och resurser*. Tillgänglig från URL: http://finans.regeringen.se/propositionermm/SOU/pdf/SOU2003_22.pdf
Accessdatum 2004.04.08.

SOU 2003:71. *IAS-utredningen*. Tillgänglig från URL:
http://justitie.regeringen.se/propositionermm/SOU/pdf/SOU2003_71a.pdf
Accessdatum 2004.04.08.

Appendix 1 Följebrev till enkät

Kreditgivare tillhanda

Enligt överenskommelse per telefon med kreditgivare i Er organisation, översänder vi härmed vår enkät. Enkäten behandlar företagskunder och tar cirka 10 minuter av Er tid.

Vi är tre studenter vid Ekonomihögskolan, Lunds Universitet, som skriver Magisteruppsats inom redovisning. Vi utför en undersökning om redovisningsinformationens betydelse vid kreditgivarens kreditbedömning, vid införandet av International Accounting Standards (IAS).

År 2005 ska IAS införas i noterade bolags koncernredovisningar i EU:s medlemsländer. För de noterade bolagens årsredovisningar samt de icke-noterade bolagens års- och koncernredovisningar är implementeringen frivillig. Detta medför ändrade redovisningsstandards.

Svaren kommer att sammanställas och **behandlas konfidentiellt** efter forskningsetiska standards.

Vi ser fram emot att höra av Er. Har Ni några frågor hör gärna av Er till oss per mail på tobias@fridlund.com eller per telefon till Anna 042-130121, Christian 046-730060 eller Malin 0705-180341.

Handledare för uppsatsen är Ek. Dr. Kristina Artsberg vid Ekonomihögskolan, Lunds Universitet, som kan nås via mail på kristina.artsberg@fek.lu.se.

Enkäten innehåller 6 frågor som Ni besvarar på vår egen hemsida. Vi vore tacksamma om Ni returnerar Era svar inom fyra arbetsdagar. Är enkäten besvarad när påminnelse skickas ut kan Ni bortse från denna. Länk till enkäten finner Ni [här](#).

Tack på förhand!

Men vänlig hälsning Malin Andersson, Christian Lundquist och Anna Regebro, Lund
2004-05-18

Appendix 2 Enkät

Var vänlig fyll i nedanstående frågor. Vill Ni inte svara på en fråga, kan Ni fortsätta till nästa.

1. Har Ni huvudkontor eller filial i Sverige?

Huvudkontor i Sverige

Filial i Sverige

2. Hur stor utlåning till företag i Sverige hade Ni per den 31/12-2003?

.....SEK

3. Hur många anställda hade Ni i Sverige per den 31/12-2003?.....

4. Hade Ni kännedom om IAS innan vi kontaktade Er?

Ja Nej

5. Använder Ni redovisningsinformation vid kreditbedömning av företag?

Ja Nej

Om Ja, vilka?

Års- och koncernredovisningar Nyckeltal

Övrig redovisningsinformation

- 6a. År 2005 införs nya internationella redovisningsstandards. Detta innebär ändrade principer och värderingssätt i års- och koncernredovisningarna, vilket bland annat medför att företagens finansiella instrument i större utsträckning kommer att värderas till verkligt värde. Kommer Ni att justera Era värden då Ni bedömer års- och koncernredovisningar i kreditbedömningen?

Ja

Nej

Vet ej

- 6b. IAS medför förändrad redovisningsinformation, vilket innebär att de värden som används vid beräkning av nyckeltalen förändras. Förutsatt att Ni använder samma nyckeltalsformler, som tidigare, för underlag vid kreditgivning, kommer Ni att justera Era värden vid nyckeltalsberäkningar i kreditbedömningen?

Ja

Nej

Vet ej

Om Ni är intresserade av en sammanställning av resultatet var vänlig kryssa i rutan.

TACK för Er medverkan!

Malin Andersson, Christian Lundquist och Anna Regebro

Appendix 3 Testresultat till bortfallsanalys

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
HK * SVARAT	123	100,0%	0	,0%	123	100,0%

HK * SVARAT Crosstabulation

			SVARAT		Total
			ja	nej	
HK	hk	Count	58	49	107
		Expected Count	58,3	48,7	107,0
	filial	Count	9	7	16
		Expected Count	8,7	7,3	16,0
Total		Count	67	56	123
		Expected Count	67,0	56,0	123,0

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	,023 ^b	1	,878		
Continuity Correction ^a	,000	1	1,000		
Likelihood Ratio	,024	1	,878		
Fisher's Exact Test				1,000	,548
Linear-by-Linear Association	,023	1	,879		
N of Valid Cases	123				

a. Computed only for a 2x2 table

b. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 7,28.

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
ANSTÄLL2 * SVARAT	123	100,0%	0	,0%	123	100,0%

ANSTÄLL2 * SVARAT Crosstabulation

			SVARAT		Total
			ja	nej	
ANSTÄLL2	0-10	Count	17	19	36
		Expected Count	19,6	16,4	36,0
	11-200	Count	45	30	75
		Expected Count	40,9	34,1	75,0
	201-	Count	5	7	12
		Expected Count	6,5	5,5	12,0
Total		Count	67	56	123
		Expected Count	67,0	56,0	123,0

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,481 ^a	2	,289
Likelihood Ratio	2,481	2	,289
Linear-by-Linear Association	,106	1	,744
N of Valid Cases	123		

a. 0 cells (,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 5,46.

Appendix 4 Histogram

Diagram som visar att målgruppen ej är normalfördelad med hänseende till variabeln huvudkontor/filial.

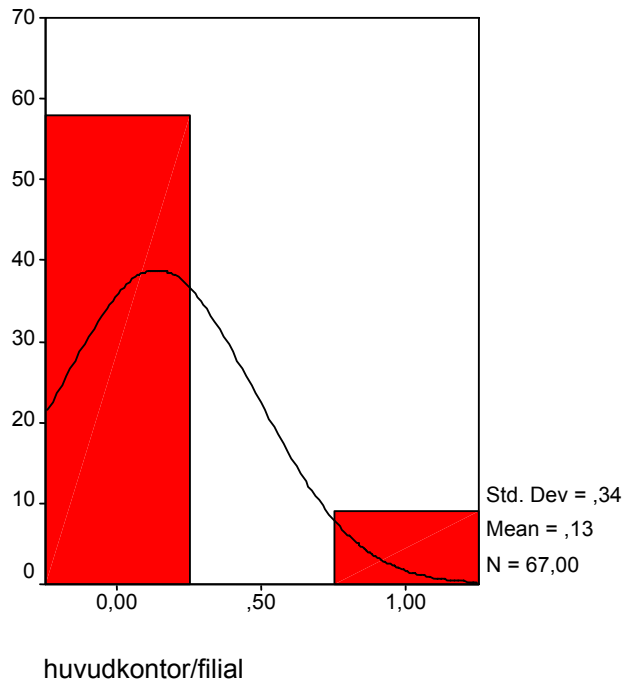
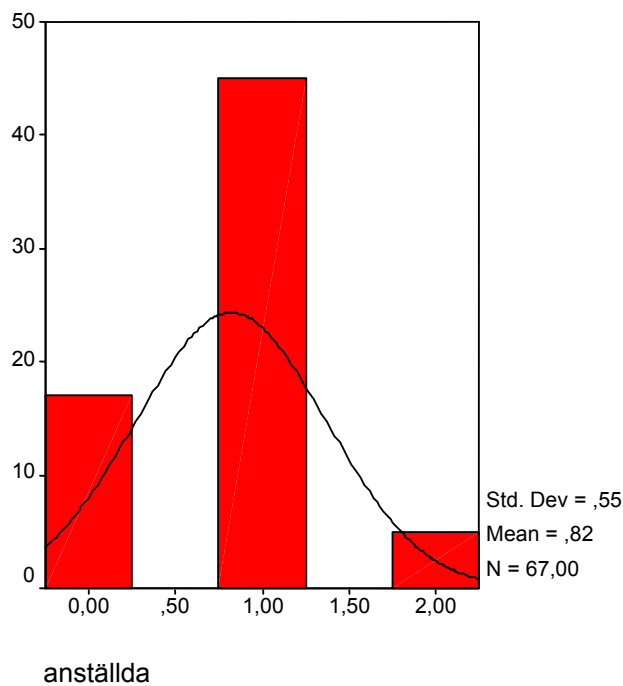

Diagram som visar att målgruppen är normalfördelad med hänseende till variabeln antal anställda.

Appendix 5 Testresultat till fortsatt forskning

T-Test

Group Statistics

HUVUDH		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
HK	ja	36	,08	,280	,047
	nej	4	,50	,577	,289

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
HK	Equal variances assumed	8,636	,006	-2,517	38	,016	-,42	,166	-,752	-,081
	Equal variances not assumed			-1,425	3,159	,245	-,42	,292	-1,321	,488

T-Test

Group Statistics

HH		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
ANSTA1	ja	36	,89	,523	,087
	nej	4	1,25	,500	,250

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
ANSTA1	Equal variances assumed	,022	,884	-1,316	38	,196	-,36	,274	-,917	,195
	Equal variances not assumed			-1,364	3,767	,248	-,36	,265	-1,114	,392